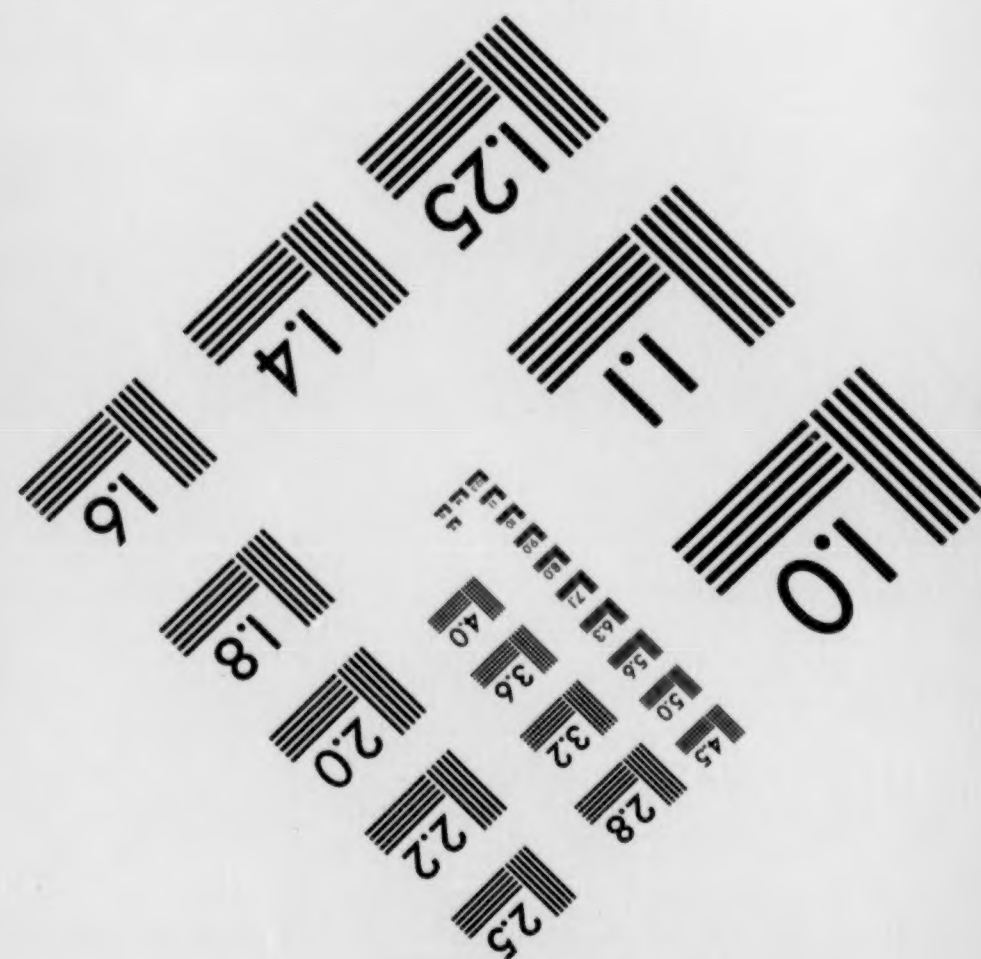
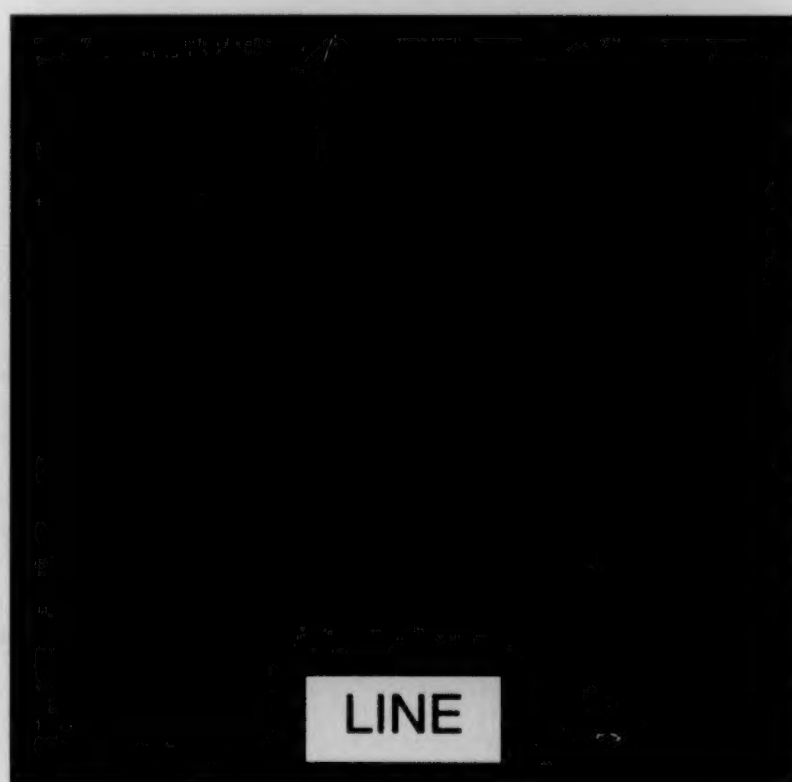
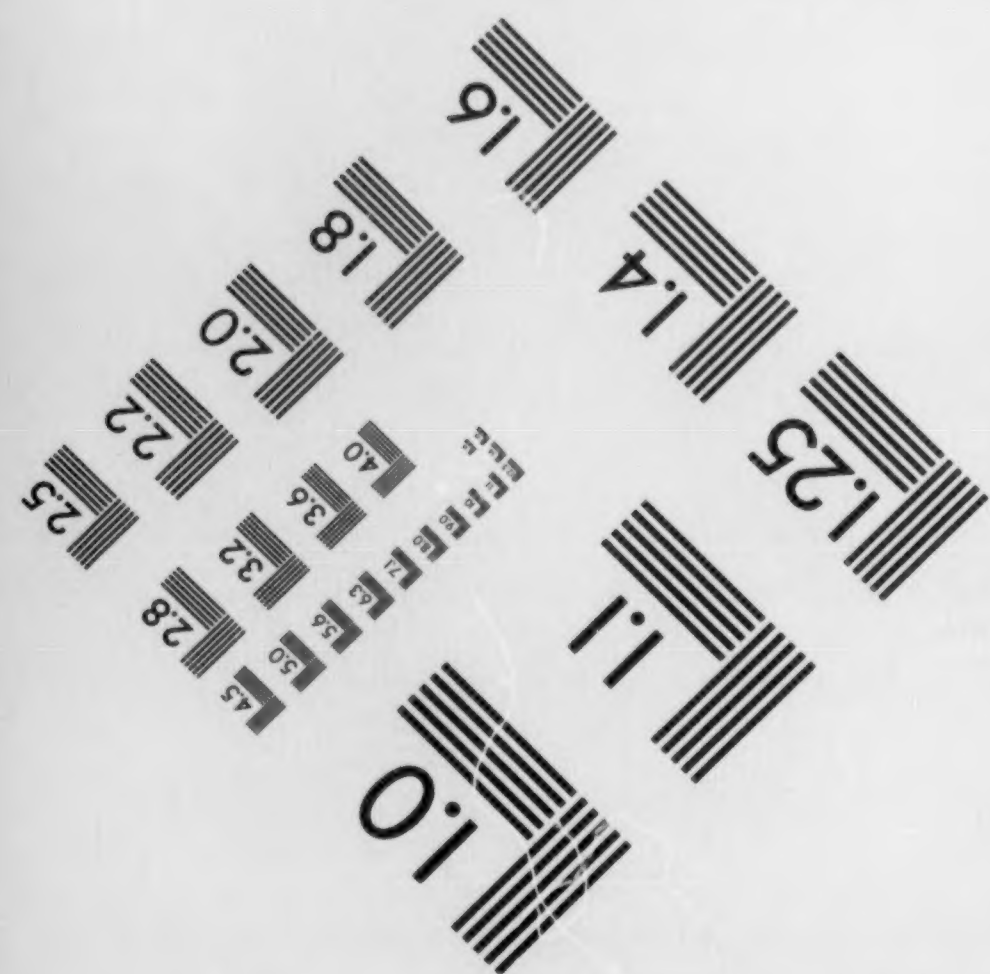
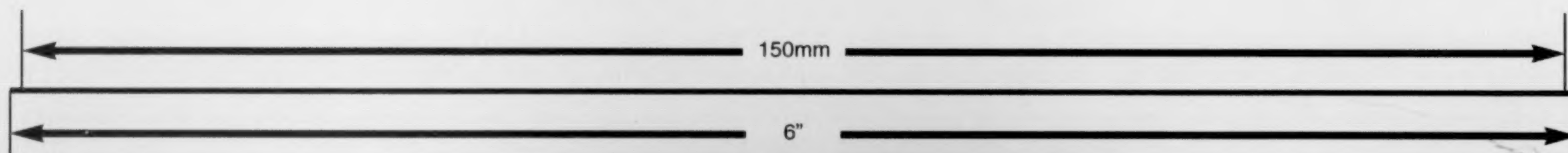
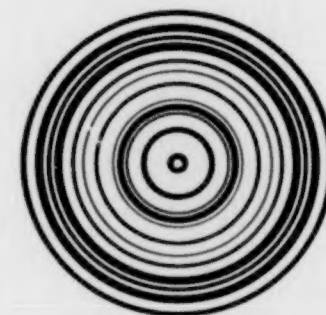
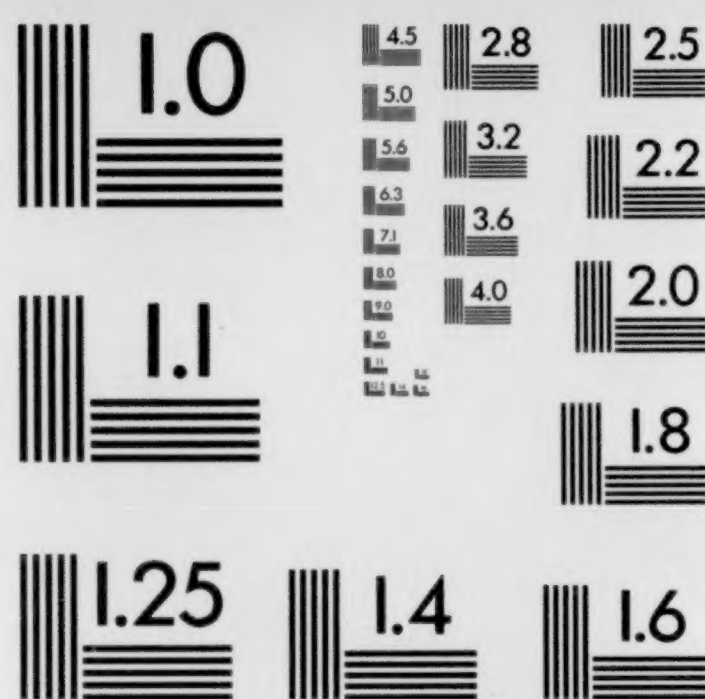
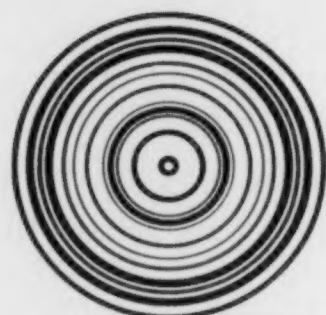
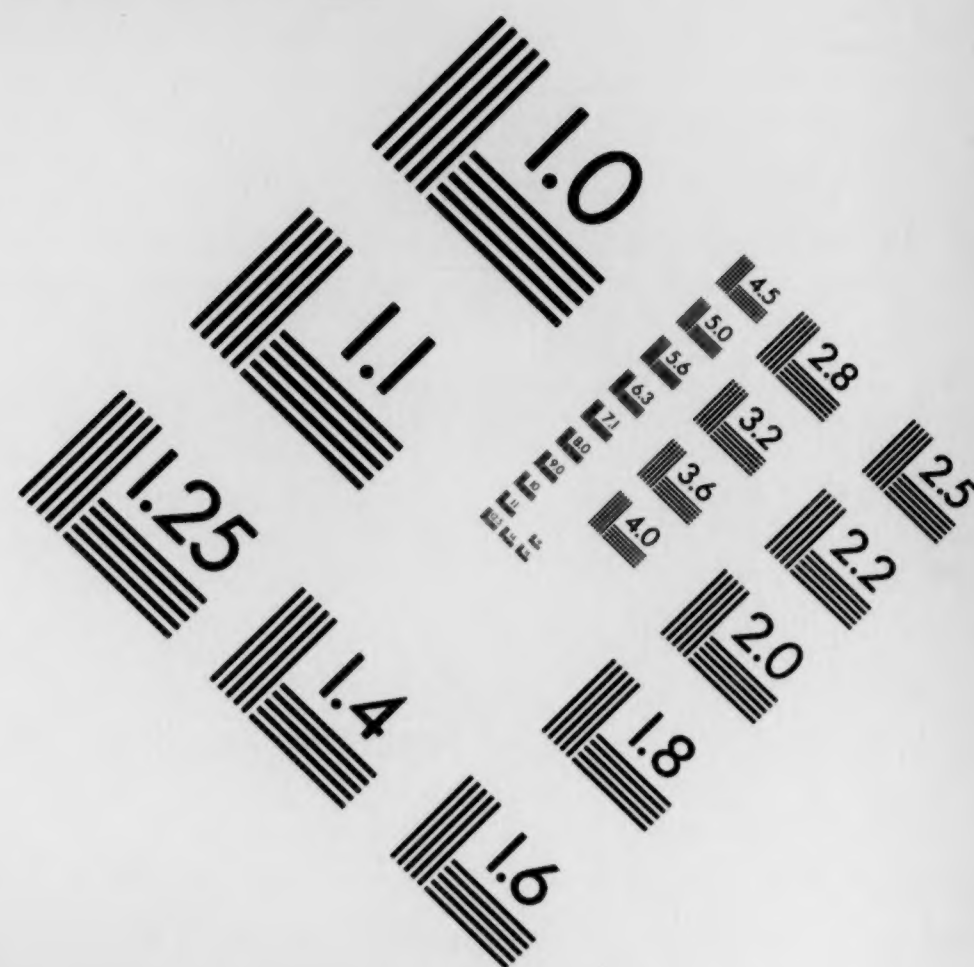
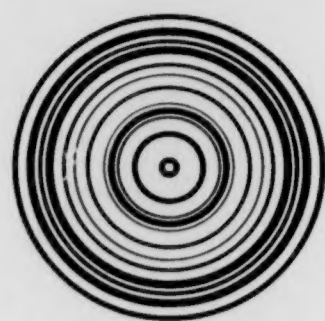
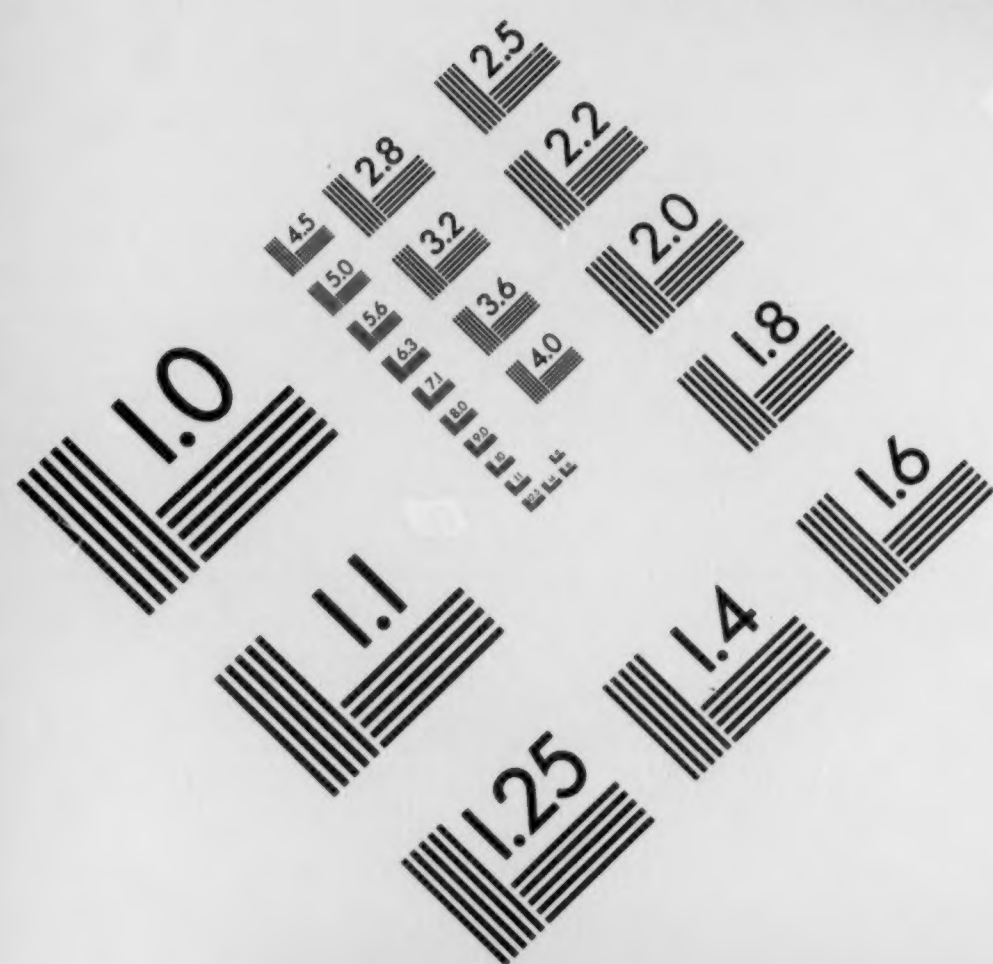

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 © Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

THE BENTLEY

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1897.12

Dobrushin, Ezekiel.

**Afn 62-tn : pyese in dray
aktn.**

Minsk, 1931.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1897.12

Dobrushin, Ezekiel, 1883-

Afn 62-tn : pyese in dray aktn.

Minsk : Tsentraler felker-farlag fun F.S.S.R., Vaysrusidhe opteylung, 1931.

Varying form of title: Na 62-m.

58 p. ; 22 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. Belarus-Mensk

ID : NXYH02-B2207

CC: 9114

DCF: [HBR]

CALL #: /40532

Reduction ratio

X 10.0

400-9
— 2

8
11-1

י. דאָברושין

אָפּן
62 טן

פיעסע אין 3 אקטן

צענטרפארלאג

מ י נ ס ק

1 9 3 1

32
2/405

8
9-55

7400-3

י. דאָברושין

א פ ן 62-טן

פיעסע אין דריי אקטן

LIBRARY OF CONGRESS
DUPLICATE EXCHANGE

2/40532

Line 17 3598.

צענטראלער סעזקער-פארלאג פון מ.ס.מ.ר.
מאָסקװע - כארקאָו - מינסק - 1931
ח"ס רוסישע אפפטינג

2/40532

0251 K

SEP 5 1950

D

דיוקערש א. נ. סטאלין
באשט. 1947. טיראזש 3.000
גלאויליטבעל 1113.

אַנטײלנעמער.

בראָכע-עלטערע פרוי.
וואָלע-איר זון, א קאָמיוניסט.
זעליע-איר טאָכטער, טעוועראָווסקעס שנור.
מוליק-איר יינגעלע.
טעוועראָווסקע.
סאליע-זיין זון, זעליעס מאן (מיט א פארקרימט מויל).
ראָזע-טעוועראָווסקעס טאָכטער.
לאָזער-א קאָמיוניסט, מיטגליד פון דאָרפראט.
ראָדי-א קאָמיוניסטקע.
בריגאדיר.
גוטע.
זאול-איר זון.
מענדל-אן אלטיטשקער.
האַראָב-יי-מיטעלע יאָרן.
בונעם-מיטעלע יאָרן.
ביילע-זיין ווייב.
מיכל-א יונגער פויער.
סאַרע-זיין ווייב,
לאפידעס.
ריחוקין.
רויטמאן.
כיריק-געוועזענער אריסטאָקראטל.
זאַמען-אומפארטייגער, מיטגליד פון דאָרפראט.
עלטערע, יונגע פויערים און פויערטעס.

האנדלונג-אפן יידישן ער-ישעו אין סטעפ!

בעשריבן אין 1930. צום ערשטן מאל אויסגעפירט אין יידישן טעלעכע-טעאטער פון
ווייטרוסלאנד דעם 25-טן יאנואר 1931.

ערשטער אקט.

1-טע בילד.

א שטארק ברייטע טעפישע גאס צווישן צוויי שווערע באנאכטיקע סינקלענדיקע
הויזער. א שטיינדיקער גוס-רעגן מיט א ווינט. אינעם רעגן שלעכט זיך זעליע
אייגענדיקע מיט א פערל אין האנט. מן איינעם א מענטשער הערט זיך
טעווערן אונטערן שטיין:

זע-ע-ליע!..

זעליע שטעלט זיך אָפּ א ווילדע און לאָזט זיך גיין ווייטער ווי
מון א בייטש-שטיין. מן א צווייטן עק דאָרף הערט זיך באלד
מוליקס דוף:

מארגא-רייטע!..

זעליע הערט זיך אָפּ א ווילדע, שטעלט זיך אָפּ און שרייט
אויך מיט א מארשטיקטן וויינענדיקן קאָל:

מארגא-רייטע!

איר ענטפערט די פריערדיקע שטיין, וואָס רופט:

זע-ע-ליע!..

די ביידע שטימען ווערן מארשלונגען דורכן רעגן-רוש.

2-טע בילד.

בא ברעכען אין פויערשן שטיבל. באם טונקעלן שטין טונעם סיגמער זינגען אלע
באשעפטיקט. ברעכע פארעט זיך באם אויוון, וואָליע לייגעט עפעס באם לאָמב,
מוליק שניצט א העלצל, גוטע די שכינע זיצט, ווי א גאטע מיט א זאָק.

בראָכע: א שלאקסרעגן זאָל דיר גיט אופהערן.

גוטע: בעשאם מע דארף אים גיט, איז ער דיר דאָ.

וואָליע (פון צייטונג ארויס): דערווייל שאט ער נאָך גיט.

בראָכע: אז ס'איז א פריער פריילינג.

מוליק: מאמע, מארגאריטע איז נאָך אלץ נישט, כ'האָב זי שוין גערוסן.

בראָכע: איז וואָס איז דער סייכל, אוועק נאָך פון האלבן טאָג אָן.

וואָלע: נישקאַשע, וועט ניט וואהינקומען.

גוטע: יענע איז בא אייך קלוג ווי דער טייוול, האָט זיך מיסטאָמע פארשלאָגן ערגעץ אונטער א דעכל און ווארט איבער דעם רעגן.

בראָכע: פונדעסטוועגן, קינדער, פאָלגט מיך, גייט און טוט זי נאָכאמאָל א רוף, זי וועט אוואדע דערקענען דעם קאָל.

מוליק: רופן? אָט באלד וועל איך א רוף-טאָן! (שריט אין פענצטער) מארגאריטע!..

בראָכע (גענעט ארויף צום פענצטער, שרייט): טעלֶאָך, טעלֶאָך, טעלֶאָך!..

אין פענצטער ריסט זיך ארעין דער וועטער רוף

— זע-ליע!..

אלע קוקן זיך איבער פארכירעשט, בעשאס מ'זעט הערט זיך אן אויסגעצויגענער מרוקען פון א בעהיימע

— מואו... מואו...!

אין צימער גייט ארעין זעליע

בראָכע: זע, זעליק טאקע. מע האָט דיר שוין גערופן. דו און מארגאריטע, איר בלאָנדזשעט ביידע ארום באנאכט אין א שלאקסרעגן.

זעליע שטייט אין מיטן צימער דערשלאָגן מיטן פעקל אין האנט

וואָלע: (צו זעליע) ביסט שוין געקומען מיט א פעקל? (נעמט בא איר דאָס פעקל פון האנט, בעשאס זי הייבט זיך אָן וואקלען, ווי צום פאלן)

בראָכע (דערשראָקן): זעליע, טאָכטער, וואָס איז מיט דיר?

זעליע פלאצט ארום א געוויין

זעליע: מאמע!..

ס'ריסט זיך ארעין דער גאָר נאָענטער מרוקען פון דער בעהיימע.

— מראו...!

בראָכע: מוליק, לויף גיכער פארנעם די בעהיימע, זי וועט דאָך ווידער אוועק, ווי איז מיר, זעלינקע, וואָס איז מיט דיר?..

וואָלע: נו, זעסט דאָך, ריר זי ניט, מע פארשטייט שוין, וואָס דאָרט איז פאָרגעקומען (זעט אנדער זעליען אף א שטול).

בראָכע: אין אזא וועטער, אָן ראכמאַנעס אפן אייגענעם געזונט.

גוטע: גוט, וואָס לייט האָבן ניט געזען (פארהענגט די פענצטער).

בראָכע: א שמאל-גרוב, זאָגט מען טאקע, נעמט זיך אויס, די שמאלץ רינט אויס און די גרוב בלייבט.

זעליע (מיט א געוויין): ווילן זיי מיך באגראָבן אין דער גרוב.

גוטע: אין שטאָט וואָלט מען בא אזא פאל גענאנגען צום ראָוו, צי צו מענטשן. בראָכע: אין שטאָט גייט מען צום טאטן אפן קייווער, זי איז דאָך נעבעך א יעסוימע.

וואָלע (בייז): ביסט שוין ווידער פארקראָכן אפן בייסאלמען.

בראָכע: איך זאָג דאָס אקעגן דעם, וואָס דעם טאטן, אַלעוואשאַלעם, האָט זיך געגלוסט די באלעבאטישע שטוב.

גוטע: די גאנצע שטאָט האָט געקלונגען מיט אייער שידעך.

בראָכע: היינט גיי ווייס, אז די טעוועראָווסקעס וועלן אויך דארפן אַנקומען צום סטעפ.

וואָלע: מאמע, גענוג. זעליע איז אליין שולדיק, באדארפט שוין לאנג אוועק-ווארבן דעם ביק אירן.

בראָכע: דו, אז דו צערעדסט זיך... וואָס איז, מע האָט איר, כאָלילע, קיין כופע ניט געשטעלט, קיין שיוועבראָכעס ניט געמאכט?

וואָלע: זאָג איר, זעליע, אז דו ביסט שוין געקומען מיט אלעמען.

זעליע שאַקלט מיטן קאָפּ אף יא.

בראָכע: געוואָרפן דעם מאן, אנטלאָפן פונ. שווער און שוויגער, ווי וועל איך קוקן לייט אין די אויגן?

וואָלע: מע דארף זיי טאקע ניט קוקן אין די אויגן, דינע לייט.

בראָכע: איך ווייס שוין פונוואנען דאָס שטאמט, פון דיין לאזארן, מיט דיין קאַלעקטיוו, אָנגעמאכט א סינע צווישן מאן און ווייב.

מוליק (וויסט ארעין): מאמע, זי איז אליין געקומען, מארגאריטע, און איז אוועק גלייך אין שטאל.

בראָכע: וואָס זשע דען, א סקאַטינע, לעהאוודל, וויסט אויך, אז מע דארף האָבן א היים.

טעוועראָווסקע באווייזט זיך אין פענצטער, רוסט

— זעליע... זעליע!..

זעליע: מאמע, כ'וועל ניט גיין, וואָלע, לאָז מיך ניט!

טעווער אַווסקע (קוט ארין): גוטאונט, מעכטענעסטע, אויב מיר זינען
נאך מעכטאנים, ווי געפעלט איך דער גאסט?

בראָכע: אוואדע א גאסט, זיצט.

טעווער אַווסקע: ניט זיך מיינ איך, אייער טאכטער, זעט איר, איז אין מיטן
נאכט געקומען צו איך צו גאסט.

בראָכע: זי איז בא מיר אויך אַנגעלייגט.

טעווער אַווסקע: נו, גאסט, נעם דאָס פּעקל און קום אהיים.

זעליע (שטייף): מאמע, כוועל צו די טעווער אַווסקעס מער ניט גיין.

טעווער אַווסקע: צו די טעווער אַווסקעס? א טעווער אַווסקע בין איך דיר
געוואָרן! א ווינטער, אז דו האָסט בא מיר געגעסן, בין איך דיר געווען
א שווער, א קאָרעו, און איצט, אז מע דארף ארבעטן, בין איך דיר
א טעווער אַווסקע! הערסטו, בא מיר וועסטו ניט מאכן קיין מאכאָקעס.
איך הייס דיר גיין אהיים און א סאָף.

וואָליע (בייז): נישט קיין סאָף—אן אָנהייב!

טעווער אַווסקע (שרייט): פון וואָס אן אָנהייב?..

בראָכע: שא, שטילער, אז דער סטעפ האָט אלעמען ווילד געמאכט!

וואָליע און טעווער אַווסקע ווערן אָפהענגיק, סיגייט ארין דער
זייער מענדל

מענדל: גוטאונט (קוקט זיך ארום א ווייזע) קינדערלעך. א שטורעם, איי, א
שטורעם, קינדערלעך.

מוליך (כאמערקט דעם אלטן, לאזט זיך צו אים): אַי, דער זיידע מענדל!

מענדל: אַי דער זיידע מענדל, אָבער דו ביסט פיטש-נאס, געווייקט זיך מיט-
טאַמע אפן רעגן, קונדעס.

מוליך: זיידע, זי איז אנטלאָפן פונדערהיים!

מענדל: ווער?

בראָכע: ער וועט איך אָנפלאַנען!

מוליך: מארגאריטע אונדזערע!

מענדל: מארגאריטע. א! (קוקט זיך ארום אף אלעמען אַנגעשטרענגט) און איך,
וואָליע, בין צו דיר, זעסטו, געקומען מיטן כאָמעס. מײן לאַשעק ווערט
מאָרגן א בארמיצווע, דריי יאָר צײט אין שפּאַן—זינען די ספּילן, זעסטו,
צו גרויס, דו האָסט, דאכט זיך, א נאָל מיט א דראטווע?

מוליך: זיידע, גיט, איך וועל איך העלפן, איך קאָן אויך נייען.

דער אלטער מיט מוליך ארבעטן אין א ווינקל.

גוטע (בייז): א גוטע נאכט. (קיינער באמערקט ניט, ווי זי גייט אוועק).

טעווער אַווסקע: וועל איך גיין אהיים און וועל שיקן מע זאָל בא איך
צונעמען...

בראָכע: וועמען?

טעווער אַווסקע: מארגאריטען.

מוליך: אַי!..

טעווער אַווסקע: נו יא. אז אויס איז אויס. די קאלב האָב איך דאָך איך
אליין אָפּגעגעבן פאראיאָרן פון מײן אייגענעם הויף.

בראָכע: אָבער מיר האָבן זי דאָך א ווינטער געהאָדעוועט?

מוליך: מיט שאַלעכץ.

טעווער אַווסקע: האָב איך דאָך אייער טאכטער אויך א ווינטער געהאָדעוועט?

בראָכע: זעליע, דו הערסט?

טעווער אַווסקע: ניטאָ וואָס צו הערן, ווי איר דינט מיר, דין איך איך.

מענדל (מי פאר זיך): אוהום!

טעווער אַווסקע: און אז אוהום איז וואָס! (צו בראָכע) מעכטענעסטע, אז
מײן זון האָט זיך באקאָנט בא איך אין שטעטל מיט אייער טאכטער-
בין איך דענסטמאָל געווען שוין א מאַסקווער, געהאט, דעם עמעס זאָגן-
דיק, שלעכטע געשעפטן און געשריבן דעם זון ער זאָל כאטענע האָבן,
נישט קוקן אף געלט און ייכעס, ער האָט דאָך נאָך א שטיקל מום, איז
זאָל ער כאטענע האָבן און פאָרן אף ערד, ווילל איך וועל אויך, הייסט
עס, דארפן פאָרן. נו, איז וואָס זשע מיינט איר, כײַהאָב באדארפט א
פריצטע אין שטוב?

בראָכע: אָבער די קאלב, איר האָט דאָך געזאָגט וועגן דער קאלב, פאר דער
קאלב, מעכטן, האָבן מיר דאָך איך אָפּגעצאָלט!

טעווער אַווסקע: פאר פינף קארבוינים האָב איך ניט אָפּגעגעבן אזא בעהיימע.
איז זעליע אייערע, איז די קו מײנע.

מוליך: מאמע, מארגאריטע וועט צו זיי סייוויי ניט גיין.

וואָליע: און זעליע וועט אויך נישט גיין.

טעווער אַווסקע: זי וועט נישט גיין? זי וועט נישט גיין? איך ווייס ווהיין
זי וועט גיין, אין קאָלעקטיוו וועט זי גיין. קאָלעקטיוו האָט זיך איך

פארגלויסט. איך וועל ניט דערלאזן, מירן ניט דערלאזן, מיר זינען
אויך פויערים!

מענדל (גענעט מיטן כאמעט): טעוועראָווסקע, הער, טפול! פויערים זייט איר,
ווען מע טוט אייך א זאג קיש קיש האנדלען, ווערט בא אייך דאָ די
סידעלע ליידיק.

טעוועראָווסקע: שווינגט, רעב מענדל, אייך מיט אייער לאַשעק לוינט א
קאלעקטיוו, און איך וויל ניט, אז מירן זון זאל פארארטעלעווען דאָס ווייב.

זעליע (דערשראָקן, מאַרשעמט): וואָס?

וואָליע (געלאסן): מעכטן, איר האָט זיך, דאכט זיך, געקליבן גיין אהיים.

מענדל (שמיידלענדיק): אין גאס האָט זיך טאקע אויסגעלייטערט.

טעוועראָווסקע: הא, מיך טרייבסטו, טעוועראָווסקען טרייבסטו פון שטוב?

בראָכע: וואָליע, וואָלסט זיך געשעמט פאר לייט, וואָליע.

וואָליע (שטרענג): זאל ער גיין.

טעוועראָווסקע: טעוועראָווסקען האָט איר ארויסגעטריבן. פארגעדענקט! איר
זייט געקומען אהער שלעפער, ליידיקלייך, נולעוויקעס! איר וועט מיר
אָפגעבן מיינע לעבעדיקע נעפאשעס, מיט די ציין וועל איך בא אייך
אויסרייסן! (גייט אַז).

בראָכע: ער וועט אונדז שוין קירצן די יאָרן. (צו מוליקן, וועלכער הויבט זיך אויף
און לויפט ארויס אין גאס) ווהיין?

וואָליע: זאל ער קירצן.

בראָכע: וואָס רעכנסטו, ער האָט זיך דאָך באוואָרנט מיט א צעטל, אז ער
האָט רעכט אָפצאלן פארן ווינטער און צונעמען די טעליעצע.

מוליק (לויפט אריין צוריק פון גאס): מאמע, זי שטייט און קייט, ער האָט זי ניט
צוגענומען.

בראָכע (צו זעליען): מארגאריטע איז דאָך פאָרט מירן איינציק שטיקל בעהיימע.

זעליע: מאמע, איז אָדער איך אָדער די טעליעצע?

בראָכע: וואָס מיינסטו, אז דער סטעפ הייסט...

מענדל: דו דאבערסט, בראָכע, דער סטעפ הייסט ניט זיין קיין נאר, בראָכע.

בראָכע: א נאר. מע קאָן דאָ אמילע מעשוגע ווערן. אז ווער ווייסט דאָ, וואָס
מע מעג און וואָס מע טאָר ניט. מוליק, גיב מיר מירן פאטשיילע, כ'וועל

אריין צו שכינים אויסריידן מירן ביטער הארץ. כ'האָב גאָרניט באמערקט,
ווי גוטע איז אוועקגעגאנגען.

בראָכע גייט אַז. א פארווע

וואָליע (צו זעליען): מיט וואָס האָסטו זיי אויפגעבראכט, די...

זעליע: מיט וואָס? מיטן גיין, מיטן שטיין, מיטן לעבן. זיי ווייסן שוין דאָך
וועגן אונדזער פארזאמלונג.

וואָליע: זיי ווייסן? (צו מוליקן) יאט, גיב אַקאַרשט א לויף און טו א רוף
אהער לאזארן.

מוליק: מע וועט ריידן וועגן קאלעקטיוו?

וואָליע: גיכער. מע וועט ריידן.

מוליק: באלד! (גייט אַז).

מענדל: וואָליע, פארמעלדעווע מיך אויך.

וואָליע: ווהיין?

מענדל: אין קאלעקטיוו. האָסט געהערט, וואָס דיין מעכטן האָט געזאָגט, אז
מיר מיט מירן לאַשעק לוינט. ער האָט א גוטן קאַפּ דער טעוועראָווסקע,
אז אים לוינט ניט, מוז מיר אוואדע לוינען. וואָס זאָגסטו?

וואָליע: אז ס'לוינט דער ראטנמאכט, לוינט עס אונדז אלעמען.

מענדל: איז פארמעלדעווע מיך אין די צעטלען. איך דארף אוועקגיין. געדענק
פארמעלדעווע! (גייט אַז).

זעליע: וואָליע, וואָס וועט איר טאָן?

וואָליע: מיט וועמען?

זעליע: מיט מיר, נו.

וואָליע: ווער?

זעליע: דו מיט לאזארן.

וואָליע: כ'פארשטיי ניט.

זעליע: נו, איר, אייער קעמערל, איר ווילט האָבן א קאלעקטיוו און ווי וועל
איך מיך אהינטאָן.

וואָליע: דו וועסט זיין א מיטגליד פון ארטעל.

זעליע: איך האָב דאָך ניט קיין ערד-כילדעק?

וואָליע: מע וועט צוליב אונדז איבערשניידן די ערד, וועט מען פאר דיר
אָפנעמען בא די טעוועראָווסקעס.

זעליע: בא זיי צונעמען!..

וואָליע: ס'איז דאָך דיינס, דו האָסט דאָך געארבעט!

זעליע: און די טעוועראָוסקעס וועלן שווייגן? זיי וועלן אופהייבן א טומל.

וואָליע: אָן טומל וועט זיך ס'וויי ניט באגיין, אָבער די מאכט איז אונדזערע

זעליע: די מאכט!... דאָרט האָט מיך געגעסן דער שווער. דער מאן און

דאָ וועט מיך עסן די מאמע און זיי אלע צוזאמען.

לאזאר (האָט א וויילע געהערט באם פענצער): אז מע האָט מוירע, גייט מען ניט אין וואלד.

וואָליע: לאזאר איז גערעכט. (צו לאזארן, וועלכער גייט אריין) זי מיינט, ס'וועט זיך באגיין אָן געשלעג.

לאזאר (צו זעליע): יא. מירן זיך מיט דיר צעקריגן, מיט דיין טעוועראָוסקען. כ'בין היינט געווען אין נייפעלד אין דאָרפסראט, ער האָט דאָרט צוגע-גרייט א צאד, דיין שווער.

וואָליע: נישקאָשע, מירן מאכן א פארזאמלונג און שפאלטן דאָס דאָרף. מיר האָבן דאָך א דירעקטיוו פון דער פארטיי, פון רייקאָם.

לאזאר: כ'האָב אים געזען, טעוועראָוסקען. ער איז נישט לאנג געגאנגען פון אייך. נישט געגאנגען, נאָר געלאָפן עפעס.

וואָליע: כ'האָב אים ארויסגעטריבן.

לאזאר: וואָס?

וואָליע: זעליע איז אוועק פון אים, געקומען אהיים מיטן פעקל.

לאזאר: זעליע, אן עמעס? האָסט בא זיך באשלאָסן? (ווערט באגרייפער) הערט איר, ברידערלעך, מירן איצט א ריט טאָן די הרעבליע!.. (כאפט זעליען פאר די הענט) זעליע?..

ראָדי (לויפט אריין פארפלאמט, כאפט אויך זעליען, שרייט): זעליע!..

לאזאר (וואהנט זעליעס הענט): האָסט מיך איבערגעשראָקן!..

ראָדי: איך ווייס שוין, איך ווייס שוין, אז דו בינסט מיט אלעמען אוועק פון דיין... (צו לאזארן) און דו ביזט ניט צופרידן?

לאזאר: ניט צופרידן. דו פאלסט אריין מיט דיין געטומל.

ראָדי: אז זאוו! דער אָקס גייט ערנעץ נאָך מיר, ער האָט באמערקט, אז איך גיי אהער, האָט ער זיך אויך געלאָזט.

לאזאר: זאוו! דאָרף דאָ דערווייז קיינער ניט.

ראָדי: קינדערלעך, ברידערלעך, יאטעלעך, אַי וועט מען זיך איצט נעמען פאר אונדז, דעם אָקס, מאמע, גוטע באדינט שוין דעם דאָרף, זי גייט אום פון שטוב צו שטוב און דערציילט וועגן זעליען.

וואָליע: אז וואָס?

ראָדי: אז אלץ. מע שיט שוין פעך און שוועבל אף די יונגע. אי, מאמעלעך אַי וועט זיין פריילעך!

לאזאר: א סימכע בא דיר.

וואָליע: ראָדי—גענוג! (לויפט איר מילד די הענט אפן אָקס) לאזאר, דערצייל, וואָס הערט זיך אין דאָרפראט?

לאזאר: אין דאָרפראט? זעסט זעליע, אָט איז א מעלדונג. (גענענט) א מעלדונג פון דעם פיינעם טעוועראָוסקען, נא, לייען.

זעליע ליינט מיט די אויגן, וואָליע און ראָדי קוקן מיט גלייכער אף איר מיט לאזארן.

גוטע (גייט אריין, קוקט א וויילע מיט א פארברעכענישן שטייכל): אין די פאָרן, ווי די טייבעלעך. נישט געקומען נאָך בראָכע?

וואָליע (גייט אפ אינסטינקטיוו פון ראָדין. בייז): נישטאָ נאָך.

גוטע (גיפטיק): כאָליע, קינדערלעך, כ'וועל אייך ניט שטערן (גייט אָפ).

זעליע (לויפט דעם פאפיר אפן טיש): כ'האָב וועגן דעם אין שטוב גאָר ניט געהערט אויסגעבאהאלטן, אפאָנעם, פון מיר:

וואָליע: וואָס איז דאָרט?

לאזאר: כ'האָב אראָפגעשריבן א קאָפיע פון א מעלדונג, וואָס טעוועראָוסקע האָט דערלאנגט אין נייפעלד און דאָרפראט. ער שרייבט, אז איך און דו דולן א מויעך וועגן א קאלעקטיוו, ביכדיי די פעלדער זאָלן דערווייז בלייבן ניט פארזייטע.

וואָליע: כ'גייט באלד צו אים אהיים, כ'וועל אים ברעכן די שוויבן. (ווייז בייז). יע (פארהאלט אים): שטיי!..

לאזאר: מאך ניט קיין בונטן!

וואָליע: איר ווילט, אז ס'זאָל זיין שא און שטיי?

לאזאר: ניט שא און ניט שטיי, אָבער אָן געשלעגן.

ראָדי: ניט עמעס. אין ראטנדאָרף האָט מען זיך געשלאָגן, אין פרייערד האָט מען זיך געשלאָגן, אין נייפעלד האָט מען זיך געשלאָגן...

לאזאר: היסט עט, אז בא אונדז אפן 62-טן דארף מען זיך אויך שלאגן.
א דין אזא?

וואָלע: ניט קיין דין, דער סטעפּ היסט, ווי מײַן מאמע זאָגט, אנדערש וועלן
די באלעגופים ניט אָפּטרעטן.

לאזאר: זיי וועלן אָפּטרעטן.

ראָדי: אָבער מיר האָבן דאָך א באפעל, א דירעקטיוו פון רייקאָם!
לאזאר: איז אָט האָב איך טאקע א פאפיר א צעטל פון דאָרפסטראט, א רעזאָלוציע
אז מיר זאָלן אָנהייבן קלייבן כסימס, און שאפן אן ארטעל.

וואָלע: וועלן מיר טאקע באלד נעמען און כאסמענען, איך און דו (צו זאָלען,
וועלכער קומט אריין) און דו?..

ראָדי: זאָל וועט ניט כאסמענען, ער האָט מוירע פאר דער מאמען!

לאזאר (צו זאָלען): וועסט כאסמענען?

זאָל (וועסט זיך געלאסן, טוט א שפּץ צווישן די ציין): וואָס כאסמענען? האָב שוין
גענוג אָנגעכאסמעט, דעם קאָמוזעט געכאסמעט, דעם דושאָינט געכאסמעט
און אָקארשט דעם קרעדיט געכאסמעט אף סעמענא.

וואָלע: פארשטייט ניט, זאָל, כאסמענען אף א קאָלעקטיוו.

זאָל: אף וואָס דארף איך א קאָלעקטיוו, מיר זיינען פיר ברידערקעס קיינא-
נאָרע, זיינען מיר אליין א קאָלעקטיוו.

ראָדי (טוט אים א צי דאָס היט): זאָלעלע אָקס.

זאָל: מויד, באלעווע ניט. ווילסט אריין צו מיר אין קאָלעקטיוו, קום, מיר
זיך פארשרייבן באם ראָוו און האָדיע, ראָדי.

לאזאר: זאָל, ס'איז ערנסט. די פעלדער ווארטן, אין א וואָך ארום דארף
מען אָנהייבן זייען, וועלן מיר מאכן א שוטפעס, א קאָלעקטיוו...

וואָלע (כאפט אונטער): מירן אראָפּברענגען די טראקטער-קאָלאָנע, צונויפקלייבן
אינדזער אינווענטאר, בויען גרויסע שוטפעסע שטאלן...

זאָל: סטאָי. כאפּ ניט! כ'האָב ליב לעבן מיט א רעכענונג. אז איך האָב
מיט די ברידער פיר פאָר הענט, איז וואָס וועלן מיר, לעמאַשל, האָרעווען
אף רעב מענדלס אייניקלעך מיט זיין לאָשעק.

וואָלע: ס'איז טעוועראָווסקעס איורע, זאָל.

לאזאר: מיט מאשינען, מיט גרויסע דורכויסקע ערדן, מיט פלאנאָווער
ארבעט, וועסטו פארדינען אף זיך און אפן צוהייטן.

זאָל: כ'ווייס ניט. איך דארף א כעשבן. (צום אריינקומענדיקן כיריקן) אָט נעמט
אים, כיריקן, דעם געלערנטן, ער איז א מייזן, זאָל ער כאסמענען.

כיריק: איך ווילט א קאָלעקטיוונעם לעבן?

לאזאר: נו, יאָ. מיר מאכן א קאָלעקטיוו.

כיריק: אז איך בין געפאָרן אהער, האָט די מאכט צוגעזאָגט העלפן דעם
אינדיווידיום.

ראָדי: און אז דער אינדיווידיום דרייט זיך מיט די שפאקולן שוין דאָס צווייטע
יאָר אפן ערד-כייק און טוט גאָרנישט?

וואָלע: אָפּגעגעבן טעוועראָווסקען זיין ערד אין ארענדע.

רויטמאן (גייט אריין): טעוועראָווסקע איז גערעכט. ווייבער דארפן זיך גאָר
ניט מישן אין דעם איניען.

פויערס גייען אריין דערווייט. זעצן זיך אויס פויעריש אפן
דיל, טרעטן אריין גלייך אינעם שמועס.

האָראַביי: רויטמאן, דו שווייג, ביסט שוין אָט באלד א גאסטראָליאָר!

לאפידעס: ביזט שוין א גאסט, פאָר געזונט, זיי געזונט!

רויטמאן: ניט ריכטיק. יידן, איר זעט דעם בריוו, איך שרייב א בריוו צו
מינע פריינט אין שטעטל, איר זעט, וואָס איך שרייב זיי, אז אף אונדז
ווארט דאָ א ליכטיקע צוקונפט, אָט לייענט: א ליכטיקע צוקונפט בענע-
מאָנעס, קוקט יידן! מיט מײַן האנט געשריבן.

האָראַביי: טרעט אָפּ. שטענדיק שלעפסטו פון קעשענע דײַן ליכטיקע צוקונפט.

א יונגער פויער: פארוואָס שיקסטו ניט אָפּ דעם בריוו?

א יונגער פויער: דאָס איז בא אים פאר געסט פון מאָסקווע.

רויטמאן: יידן!.. (א טומל)

האָראַביי: גענוג ברייען, מענטשן איר, שטילער! לאזאר, מען זאָגט, אז דו
האָסט שוין געבראכט א פארטיקן פאפיר פון דאָרפראט.

לאזאר (ווייזט דעם פאפיר): איך און וואָלע האָבן שוין געכאסמעט.

ראָדי: איך וועל אויך כאסמענען.

א יי: האָב פריער כאסענע!

מיכל: און דו, זאָל, פארוואָס כאסמעסטו ניט מיט דײַנע ברידער?

זאָל: מיר האָרעווען געשמאק אָן אָט דער כסימס.

האָראַביי: שוין דריי יאָר, אז איר האָרעוועט געשמאק און זינט ניט אוועק
פון דער פויערישער דאָליע.

בונעס: אין א קאלעקטיוו איז כאַטש דאָ א האַפּענונג.

רויט מאן: האַפּענונגען גיט מען דאָ אף צוואנציק יאָר אף אויסצאלן.

זאוו: פאר האַפּענונגען צאָלט מען אפילע ניט קיין נאלאָגן.

פויער: און וואָס האַסטו אָן נאלאָגן אף דינע ביינער, נישט מער ווי אף א פראָסט לעבן, וואקסן קאָנסטו ניט.

כיריק: טעוועראָווסקע וואקסט.

זאוו: יענער האָט געלט, דינגט ער מענטשן.

האַראָביי: און מירן אין קאלעקטיוו דינגען איינער דעם צווייטן, איך דיר, דו—מיך און מיר אלע צוזאמען אי געדונגענע, אי אייגענע.

וואָליע: גערעכט, האַראָביי, צוזאמען וועלן מיר האָבן מאשינעס און בויען סאַציאַליזם!

רויט מאן: וואָס האָבן מיר דאָ קיין מאשינעס ניט געזען?

האַראָביי: מאשינעס האָבן מיר געזען, אָבער א טראקטער-קאַלאָנע, בריי-דערלעך!

לאַזאַר: ניט קיין מאשינעס און ניט קיין קאַלאָנע, כאוויירים. דעריקער אז די שוטפעס, אָט וואָס. אלע ווירטשאפטן אייניגעם, פון אלע פעלדער איין פעלד, פון אלע הענט איין האנט, פון אלע כעשבוינעס איין כעשבן או פון אלע פיצעלעך ארבעט איין גרויסע, פארשטייט איר מיך, פלאנעווע ארבעט. אָט דאָס איז דער איקער. אָט וואָס, כאוויירים.

וואָליע: זעסט, זאוו, אָט האַסטו דיר א כעשבן. אז אלע אין איינעם בא-פרייט מען די ארבעט-הענט, קאָן מען מיט דינע פיר פאָר הענט אפילע פירן אן אינטענסיווע ווירטשאפט.

מיכל: דער אגראָנאָם זאָגט: וויינגערטנער, מילכיקס, אויפעס.

וואָליע: האַסט צעקייט, זאוו?

ראָדי: דו דארפסט קאָנען קייען!

זאוו: שוויג, לאָז מיך טראכטן!

האַראָביי: מיט טענסיווער, ווי זאָגט ער, ווירטשאפט איז קיין טריקעניש אויך ניט סטראשנע.

רויט מאן: א טריקעניש איז א גאָט-זאך, דארף מען פרום זיין און גאָט בעטן

מענדל (אריינגעגאנגען): ווען עס זאָל העלפן גאָט בעטן, וואָלט שוין טעוועראָווסקע צוליב דעם אויך געדונגען מענטשן.

לאַפּידעס: הער, לאזאר, נו אָט זיינען מיר, איך און ריווקין, נו, דעם עמעס זאָגנדיק, גוטע פויערים, נו איז וואָס וועלן מיר, זאָג איך, באקומען פון דעם קאלעקטיוו?

ריווקין: מען וועט דאָך לעבן ווי אונטערן גלאָז!

לאַפּידעס: ער מיינט דעם ברויט, מיינט ער, נו, די מעלכע וועט דאָך סיי ווי צונעמען, נו, טאָמער וועט זיין מער ברויט...

וואָליע: און אז אליין וועסטו אויסבאהאלטן דעם ברויט?

האַראָביי: אָט וואָס פאר א האָבער עס שטעכט אים.

לאַזאַר: נו יא, א האָבער, כאוויירים, אָבער ווי פארשטייט איר ניט, אויב די מעלכע וועט נעמען, וועט זי געבן. וועט זי נעמען ברויט, וועט זי געבן מאשינעס, סכוירע-אָט דאָס הייסט דאָך טאקע, אז מיר מאכן א שוטפעס מיט דער ראטנמאכט, מיט די ארבעטער.

מיכל: גערעכט, לאזאר.

לאַזאַר: געוויס. מיר ארבעטן אפן פעלד און די ארבעטער-אפן פאבריק. בא זיי איז דאָך נישטאָ קיין אייגנס, דארף בא אונדז ניט זיין, וועלן מיר האָבן דעמלט איין גרויסע שוטפעסע באלעבאטישקייט.

האַראָביי: אָט דאָס איז טאקע, אפאָנעם, דער סייכל פון סאַציאַליזם.

לאַזאַר: אָבער דער סייכל פון סאַציאַליזם געפעלט ניט דעם, וואָס איז געקו-מען אהער האָבן אייגנס, לעבן פון פרעמדער האַרעוואניע און ווערן דאָ א פאָרעך.

מענדל: ער שנעלט אין טעוועראָווסקען.

האַראָביי: אן עק, א סאָף, גיב, לאזאר, איך וועל כאסמענען. דער פריילינג זעט איר, טרייבט אין אקן, איז זאָלן זיך א לאָז טאָן איבער די פעלדער די שווארצע זשוקעס, די טראקטערס מיינ איך (נעמט און כאסמעט).

א געטומל

מיכל: שא! לאזאר, זאָג, ווער האָט זיך שוין געכאסמעט?

לאַזאַר: כוץ מיר-דער כאווער וואָליע, די כאווערטע ראָדי, כאווער בונעם און כאווער האַראָביי.

מענדל: און ווו איז כאווער איך, לאזער, כאווער איך!

לאַזאַר: איר האָט דען געכאסמעט?

מענדל: וואָליע, זאָג אים, אז איך האָב דיך געבעטן פארמעלדעווען.

לאַזאַר: נעמט, רעב מענדל, כאסמעט!

א יונגער פויער: מיך אויך!

א יונגער פויער: מיך אויך (א טומל): די ווייבער גייען א הער!
מוליק (לויט ארמין): די ווייבער גייען אהער.

וואָליע: שא! וועלכע ווייבער?

מוליק: גוטע פירט זיי. טעווראָווסקע האָט זיי גערעדט!..

האַראָביי: די ווייבער? א שלעכטער עלעמענט. לאזאר, באדארפט מיט זיי פריער דורכקומען.

בונעם: די ערשטע ארטעלן, געדענקט איר, ווי די ווייבער האָבן זיי כאָרעו געמאכט?

א פויער: אוואדע. מיר זיינען דאָך פון שטעטל געקומען מיט ארטעלן, האָבן זיי זיך געהאלטן ביזוואנען די ווייבער זיינען געקומען אף די פעלדער א פויער: א יידענע איז סאם פאר אן ארטעל.

לאזאר: נישט גאָר א יידענע, א ייד אויך!

קעפ פון פרויען אין סענצטער.

א פרוי: מירן נאר איז אויך אין דער מיט!

גוטע: זאוול, איך וועל דין, וויי איז מיר, פאר די האָר ארויסשלעפן!

א פרוי: לאזאר, גאזלען, מיינסט, האָסט זיך אויסגעבאהאלטן פון מיר!

גוטע (גייט ארמין אין שטוב, שלעפט נאָך זיך בראַכען): בראַכע, קומט אהער, ביז ווער וואָס, ביז מע וועט אייך הייסן ווערן אויס באלעבאָסטע, איז דאָך די שטוב אייערע!

בראַכע: יידן!.. (אלע פרויען לאָזן זיך ארמין דערווייט אין שטוב).

א פרוי: מירן נישט דערלאָזן אָפּנעמען אונדזער האָב און גוטס!

א פרוי: געהונגערט דאָ דריי יאָר, וועט קומען א שעד, א טייוול, א קאַלעק-סיוו און וועט בא אונדז צונעמען!

גוטע: איך וויל נישט, אז מיינע פיר זין זאָלן האָרעווען אף פרעמדע מאמעס.

א פרוי: מיט יינגלעך און מיידלעך האָט איר פארפירט א נעמאָנע!

א פרוי: טעווראָווסקע זאָגט, אז מירן דאָ אפן 62-טן אויסשטארבן פון הונגער.

גוטע: זאוול, וועסט נישט דערלעבן בא מיר שטארבן פון הונגער!

בעשאס די ווייבער פילדערן, ווינקען די יונגע צו אלעמען, אז מע זאָל אימבאמערקט ארויסרוקן זיך פון שטוב און אוועק אלע-ערגעץ אנדערש, אלע פון די פריערדיקע אויסער כיריקן טרעטל אָפּ באם געפילדער צו דער טיר און פארשווינדן איינציקווייז-די ווייבער באמערקן נישט און זעצן סאָר זייער אָנסאל אף כיריק.

א פרוי: אָט דער לאזאר האָט שוין לאנג געזאָגט, אז מען דארף כאָרעו מאכן אונדזער סאָבסטווענאָסט!

א פרוי: מיט רייד, מיט בלוזע רייד וועסטו אים נישט דערנעמען! (ווארפט זיך אף כיריקן)

כיריק: גוואלד, ווייבער, וואָס ווילט איר, איך האָב דאָך נישט געכאסמעט, ווייבער!

א פרוי: זע, ס'איז דאָך גאָר כיריק!

כיריק: אוואדע איך. כ'האָב דאָך נישט געכאסמעט!

א פרוי: און יענע האָבן זיך אָפּגעטראָגן!

א פרוי: אויסגערונען.

א פרוי: פון אונטער די הענט אנטלאָפן?

גוטע: זייער גליק!

בראַכע: און וואָליע איז אויך נישטאָ. ווי איז מיר, וואָס ווילן זיי האָבן פון מיינע קינדער?

גוטע: הערסטו, פון אירע קינדער! אז פון דיינע קינדער גייט דאָך דער גאנ-צער פייער, דין זעליע (ווייזט אף זעליען) האָט אים די ערשטע אָנגעצונדן!

א פרוי: אז יענע איז צוליב דעם פון מאן אנטלאָפן!

א פרוי: אז זי וויל האָבן א ליבהאָבער, זיינען מיר שולדיק!

א פרוי: אין קאַלעקטיוו וועט זיין אויס דיינע-מיינע, וועט מען אלץ מעגן!

א פרוי: איז זאָל זי מאכן מיט אים א שוטוועס און נישט שלעפן אונדז אלעמען.

א פרוי: נישט אראָפּפירן פון וועג אונדזערע קינדער!..

א פרוי (צו זעליען): הערסטו דו, מירן נישט דערלאָזן, אז מע זאָל צוליב דיר שניידן אונדזערע פעלדער!

זעליע (פלוזלונג נישט מיט איר שטייט): אוועק, ס'א ליגן, איר ליגט!..

ווייבער דערשראָקן טרעטן אָפּ צו דער טיר, שווייגנדיק-א פאזע.

כיריק: ווייבערלעך, קומט לאָמיר גיין, מירן זיי ערגעץ געפינען, מאָראלנע זיינען מיר דאָך גערעכט.

זעליע (זייד זאָגן שטארק און ס'באקומט זיך שוואַך): גייט אייך, גייט!..

ווייבער דערשראָקענע גלייטשן זיך ארויס אין טיר צוזאמען מיט כיריקן.

בראָכע (נאָך א שווערן שווינגן): כ'האָב דיר געזאָגט, טאָכטער, כ'האָב דיר גע-
זאָגט. אָט ביסטו דיר אריינגעפאלן צו א גאנץ דאָרף אין די מילדער.

זעליע: מאמע, שווייג דו כאָטש.

בראָכע: ווען איך וואָלט געוועסט וויסן, געמיינט, אז ס'וועט צו נוי קומען
א רייכער איידעם אף ערד.

זעליע: מאמע, לייג זיך שלאָפן, שוין שפעט.

בראָכע (גרייט בעס-געוואנט): כ'האָב אליין א לעבן אָפּגעהאַרעוועט ווי א פערד.

זעליע: מאמע, כ'האָב אויך געהאַרעוועט, געווען אלע יאָרן א דינסט בא דיר
און באם טאטן.

בראָכע: האָסטו דאָך כאסענע געהאט?

זעליע: בין איך געוואָרן א דינסט באם שווער.

בראָכע: נו איז קאָנסטו זיך אָפּטיילן!

זעליע: וועל איך זיין א דינסט באם מאן.

בראָכע: קאָן מען דאָך נישט העלפן.

זעליע: מע קאָן!..

בראָכע: פארשווארצן מיר מיין פאָנעם, מאכן א טעל פון אונדז אלעמען.
מיר האָבן אָקאָרשט דאָ אף דער ערד אָנגעהויבן דיכען, מיט א הויז,
מיט אן אייגענע בעהיימעלע.

מורליק: מאמע, מע זאָגט, אז טעוועראָווסקע טאָר נישט צונעמען אונדזער מאר-
גאריטען.

בראָכע: דו ווייסט אויך, וואָס מע זאָגט. נישט פלאָנטער זיך צווישן די רייד
גיי שלאָפן!

בראָכע: זעליע, לייג זיך אויך צו, וועסט זיך שוין אף וואָלען נישט דער-
ווארטן.

זעליע: איך ווארט נישט!

זעליע לייגט זיך איין אין די קליידער, פארלעשנדיק מירער
דעם לאַמפּ. לעוואָנע-שיין פאלט דורכן פענצטער מירער בלאסע,
דערנאָך שטארקער, שטארקער.

בראָכע (רעדט פון געלעגער): א ליבע. ווי זאָגט מען דאָס: א ליבע איז זיס,
אָבער דערפאר טאקע איז עס גוט מיט ברויט.

בראָכע ווערט אנטשלאָפן. זעליע שטייט איה, וועט זיך באם
פענצטער באגאָסן מיט לעוואָנע-שיין.

מורליק (שטייט פון געלעגער): זעליע!

זעליע: וואָס, מורליק?

מורליק: מע האָט דאָ גערעדט וועגן קאָלעקטיוו?

זעליע: גערעדט, מורליק.

מורליק: און טעוועראָווסקע האָט געזאָגט די ווייבער, אז דו וועסט... אז דו
וועסט...

זעליע: שלאָף בעסער, מורליק, שלאָף.

זעליע זיצט א חילע, שטייט איה אנטשלאָסן, נעמט איר פעקל.
קוקט זיך ארום אף די שלאָפנדיקע און גליטשט זיך ארויס פון
סיר. די שטוב פארשווינדט אין כאשכעס, עס באהויבט זיך די
דאָרמאנט.

3-טע בילד.

ס'הערט זיך א גערויש פון מענטשן, וואָס טומלען ערגעץ. ביזו.

וואָלע (שרייט פון פענצטער): שטיי, ראָדי, אייל נישט. (גענענט) האָסטו פארשטאנען?
ראָדי: פארשטאנען.. ס'וועט אונדז נישט אָנקומען אזוי גרינג.

וואָלע: האָסטו געהערט טינעס? ראָדי, מיר האָבן אָנגעהויבן צו שפעט,
עמעץ האָט א טאָעס געהאט, נישט באדארפט לעכאטכילע זיי אלעמען לאָזן
פארוואקסן מיט שטוב און שטאל. זעסט, די פענצטערלעך, ווי העלפישע
אויגן, עס יאָגט פון זיי ווי אמאָל אין שטעטל, פונקט.

ראָדי: אַי מאמעלעך, גערעכט. מע וועט באלד אָנהייבן קומען אהער דאוונען
און שטארבן אזוי ווי אמאָל בא אונדז אין פאָפילעווקע.

וואָלע: אז ס'איז דאָ א ווילדעניש.

ראָדי: וואָלי, יאטעלע טייערער, לאָמיר לויפן ביידע אהין, דאָרט איז אויס
סטעפ און אויס לעוואָנע, דאָרטן הענגען לאַמפן אף סטויפן און מאשי-
נענדיקע רעדער טומלען סיי באטאָג, סיי באנאכט. וואָלע, כ'האָב ליב
א פאבריק!

וואָלע: מע דארף דאָ אויך טומלען, ראָדי, מע דארף דאָ אויך מאשינענדיקע
דערפער, אנדערש לוינט נישט, אנדערש וועלן וואקסן נישט וועלן אף
די סטעפעס.

ראָדי: אנדערש, וואָלינקע, וועל איך אנטלויפן, מיר, די יונגע, לויפן דאָך
אלע צו ביטלעך. מירער האָט דאָ געשמעקט מיט ערד און איצט טרייבט
מיט ווערקייט פון די היזער.

וואָלדע: לאַזאַר איז שולדיק, ער לאָזט נישט שלאָגן זיך. אַף מילכאַמע איז
אז מע שלאָגט זיך נישט, ווייסט מען נישט וווּ דער-סוינע שטייט.

זאָוול (קומט אָן): סטאַי. מיט וועמען ווילסטו זיך שלאָגן?

וואָלדע: מיט דיר.

זאָוול (צו ראָדין): מויד, טרעט אָפּ. (שטעלט זיך אין אַפּאָזיט) נו, שלאָג!

וואָלדע: כ'מין נישט איינער אַף איינעם, כ'מין כאַוורוסע.

זאָוול (דאכט): כאַוורוסע... (בייט דעם טאָן) וואָלדע, הער!

וואָלדע: איך הער.

זאָוול: גיב זי מיר אָפּ,

וואָלדע: וועמען?

זאָוול (ווייזט אַף ראָדין): זי. וועל איך גיין אין קאַלעקטיוו. אַף מיר אזא יאָר

ראָדי: ביסט אן אַקס. קום, וואָלדע. (צו זאָוול) גיי שלאָפּן.

ראָדי מיט וואָלדען גייען אָפּ, זאָוול קוקט זיי נאָך א ווילדע,
טוט א ווילדן זיך ווידערקוילענדיקן סוף. פארשווינדט.

לאַזאַר (ווייזט ווי אפּן סוף, שטייט זיך אָן אַף זעלדען, וועלכע גייט ארויס פון ווינקל)
מיטן פּעקל אין האנט.

לאַזאַר: זעלדע, דו? ווער האָט דאָס געפּיפּט?

זעלדע: כ'ווייס נישט.

לאַזאַר: ווילד!

זעלדע: ווילד!

לאַזאַר (טוט זיך א כאַפּ): און דו, ווהין גייסטו?

זעלדע: אהין, אהיים.

לאַזאַר: נאָך וואָס?

זעלדע: אהיים.

לאַזאַר: ווהין אהיים?

זעלדע וויל גיין.

לאַזאַר: שטיי! מיר האָבן דאָך באַשלאָסן מאַכן א קאַלחירע?

זעלדע: דו וועסט בויען א קאַלחירע?

לאַזאַר: דו האָסט דאָך אויך געוואָלט אריין?

זעלדע: איך גיי נישט אין קאַלעקטיוו, איך טאָר נישט גיין.

לאַזאַר: רעדסט פון וועג, זעלדע, וואָס איז פאַרגעקומען? רייד!

זעלדע: זיי האָבן מיר אין פאַנעם געשפּיגן.

לאַזאַר: ווער?

זעלדע: די ווייבער. דאָס דאָרף.

לאַזאַר: דאָס דאָרף—דו רעדסט אויך ווי דיין מאמע, מיר זינען דאָך אנדערע.

זעלדע: אָבער זיי זינען דיזעלבע.

לאַזאַר: איך פארשטיי נישט.

זעלדע: ביסט א מאַנצביל, פארשטייטו נישט. און מיך וועלן זיי אופּעסן און
צוילב מיר דיין קאַלעקטיוו. לאָז מיך גיין.

לאַזאַר (בייז): זאָג, אז דו האָסט מוירע, זאָג, אז דו האָסט כאַראַטע, אז דו
צייט צוריק. זאָג!

זעלדע (בייז): נו יא, כ'האָב מוירע. כ'האָב כאַראַטע. לאָז מיך גיין, לאָז אָפּ,
לאָז אָפּ!...

זעלדע רייסט זיך ארויס, לאָזט זיך גיין מיטן פּעקל. לאַזאַר
בלויבט שטיין ווי געליימט. פונדערווייטן—ווידער זאָוולס ווילדער
סוף. פון בראַכעס שטוב הערט זיך וואָלדעס שטים.

וואָלדע: זע—זע—ליע!... (ס'דערטרעגט זיך ווי אן ענטפער דער ווילדער געלעכטער פון די
ווייבער).

לאַזאַר (מיט פאררראָס): די מאכט איז אין שטאַט, אין דאָרף, אין גאס, אָבער
נישט אין שטוב...

ס'באווייזט זיך טעוועראָווסקע, וועלכער גייט שטאַלץ, ווי א זי—
גער, באַטראַכט א ווילדע לאַזאַרן.

טעוועראָווסקע (סאַרקאסטיש): נו א סאָף! (גייט דורך)

לאַזאַר (טוט זיך א כאַפּ בעשאַס יענער פארשווינדט. שרייט בייז, דראָענד): אן אָנהייב,
טעוועראָווסקע, אן אָנהייב!...

פאַר האַנג.

צווייטער אקט. 4-טע בילד.

ס'זענען: בא טעוועראָווסקען אין הויז, א גראמער כידער מיט אַנגעוואָרענעם פֿינעם מעכל ווי געראטעוועט פֿון עפעס. בא א שרייב־מאשין זיצט ראָדע, א געזעצט מיידל מיט רעליקאטע מאנירן, זי קלאפט א ווילע אף דער מאשין און רופט דערנאָכדעם טעוועראָווסקען.

ראָדע: טאטע, טאטע, כ'האָב שוין פארענדיקט. (צו טעוועראָווסקען, וועלכער גייט אריין); טאטע, וואָס ווײַטער?

טעוועראָווסקע: ווײַטער? שטעל א פינטל. און שרייב, שרייב: יעזשעלי אויב הייסט עס, אָנזי, זיי הייסט עס, בודוט בונטאָוואט, זיי וועלן, הייסט עס, בונטעווען, נארָד, דעם נארָד, שטיי, מע דארף ניט! (ער גייט אום איבערן צימער, ראָדע שפּיגלט זיך מיט אירע מאניקורטע הענט. טעוועראָווסקע דערזעט כיריקן, רויטמאנען און בונגען, וועלכע שטייען אין טיר). נו, יידן, גייט אריין! זיצט!

רויטמאן: איר טוט דאָך אן ארבעט (זעצט זיך).

כיריק: פארנומען?

טעוועראָווסקע: ס'מאכט ניט אויס. בין שטענדיק פארנומען. (רופט) זעליע.

זעליע: קומט אריין, שטעלט זיך אין טיר, זאָגט קיין וואָרט ניט.

טעוועראָווסקע (האלט זעליען באם טיר אָס ווי גענעכען א מעגלעכקייט, אז די יידן זאָלן זי באטראכטן. זאָגט דערנאָכדעם ארויס): הא, מע דארף ניט, איך וועל דיר זאָגן שפעטער (עליע גייט אָפּ).

רויטמאן: זי איז שוין טאקע צו אייך צוריק געקומען?

טעוועראָווסקע: ווייס איך, וואָס זשע דען?

כיריק: אז ס'איז בא אייך א מאטעריאלנע שטוב קיינאנאָרע.

סאליע (קומט אריין): טאטע, זאָל זעליע גיין צו די בעהיימעס און איך וועל א לויף טאָן צום שנייער.

טעוועראָווסקע: זאָל זי...

בונעם: איר, פאניע טעוועראָווסקע, האָט אויסשלאק. צו אייער טשעטוועריק, צו די פיר בעהיימעס קיינאנאָרע, האָט איר פעסטע ווייבערשע הענט—זעליען מיין איר, און... (ווייזט אף ראָדען)

טעוועראָווסקע (שטאַנד): ניין. ראָדע איז בא מיר פאר מאַסקווע, זי קלאפט שוין צוויי טויזנט א שאַ. מיט מאַסקווע וויל איך ניט צערניסן... און וואָס וועט איר זאָגן?

רויטמאן: מיר האָבן אייך אָט געבראכט בונעמען, ער האָט געכאסמעט דאָרט בא זיי. רעדט מיט אים, פאניע טעוועראָווסקע, איר האָט דעם גוטן קאָפּ און קאָנט אים געבן צו פארשטיין.

טעוועראָווסקע: ניטאָ וואָס צו פארשטיין. בונעם. דו ביסט א ייד אן אָרעמאן? בונעם: איין פערד, צוויי פאָר הענט און אכט עסער קיינאנאָרע.

טעוועראָווסקע: און וויפל, זאָג מיר, באארבעטסטו דעסיאטינעס? בונעם: איך האָרעווע אויס די פופצן.

טעוועראָווסקע: און וויפל לעערעך פארמאָגט זאוול מיט זיינע ברידער אף זיינע אכט פאָר הענט?

רויטמאן (פריידעך): אויך פופצן דעסיאטינ.

טעוועראָווסקע: איז, אז איר וועט מאכן א שוטפעס, פארשטייטו מיר, וועלן זיי געבן מיט צוויי מאָל מער הענט און וועלן נעמען אין צוויי מאָל מער כילעק פון דיינע דעסיאטינעס טאקע.

רויטמאן: אוואדע.

טעוועראָווסקע: אוואדע. בעשאס דו אליין וועסט זיך מיט דיין ערד ספרא-ווען, וועסטו ארבעטן לענגער, וועט געדויערן מער, האָסט דאָך ניט וואָס אַנצווערן, אז ניט ארבעטסטו באטאָג און באנאכט, ס'איז דאָך צוליב זיך.

בונעם: אָבער זיי זאָגן מאשינעס.

טעוועראָווסקע: מאשינען. אָט דאָס איז דאָך די מייסע, וואָס מאשינעס. הערט איר, יידן, איך וועל אייך זאָגן אָפּ, אָט האָבן מיר א מאשינען-גע-זעלשאפט, אָבער מאשינעס לוינט מיר אין מיין ווירטשאפט, איך פאטער זיך אָפּ אף דער גיך און האָב ווײַטער אויך וואָס צו טאָן, אָבער דו, בונעם, דו דארפסט זיך פאָרקען בא דיין ערד און היטן די קאָפּיקע, אָט אזוי האָבן דאָ דייטשישע פויערים אמאָל אַנגעלעבט פארמעגנס.

בונעם: און טענסיווע ארבעט, ווי זיי זאָגן, ווייס איך—מילעך, וויינגערטנער, אויפערס.

טעווער אַווסקע (ווערט אין קאעס): צו טענסיווע דארף מען דאך האָבן געלט, געלט, געלט...

בונעם: נו, די מעלכע...

טעווער אַווסקע (שריט שוין): די מעלכע! וויפל צאָלט זי אייך פאר א פוד ברויט. וויפל?..

סיקסט אריין לאפירט און ריווקין

לאפידעס: איר רעדט וועגן קאַלעקטיוו, רעדט איר? אָט ווייס איך, זינען מיר אויך אין. סאָפעק.

ריווקין: גיין אין קאַלעקטיוו, צי גיין?

רויטמאן: רעדט מיט זיי אויך, פאניע טעווער אַווסקע.

טעווער: הא? איר ווילט אויך פרובירן דער מעלכעס ברויט? איר האָט דאך גענוג אייגענע, עסט בעסער אייגענעם.

לאפידעס: פארשטייט איר, אין קאַלעקטיוו וועט מען פאָרט מער אויסארבעטן.

ריווקין: מיר ארבעטן דאך ניט מיט געדונגענע.

טעווער: און אז איך ארבעט יא, אז איך מאך ניט קיין כילעק צווישן ייד און רוס און גיב דאווקע דעם גוי צו פארדינען, איז דאָס דאך אדעראכע, ווי הייסט דאָס בא זיי?

כיריק: אינטערנאציאנאל.

טעווער: אינטערנאציאנאל טאקע.

ריווקין: און אז בא אונדז סטייעט ניט אף אינטערנאציאנאל, אז מיר מוזן ס'ווי האָרעווען אליין אף זיך, לוינט אונדז עפשער גיין אין קאַלעקטיוו, הא?

לאפידעס: אז קיין געדונגענע האָבן מיר ס'ווי ניט.

טעווער (מיט צאָרן): געדונגענע, געדונגענע... זאָג זיי, רויטמאן, אז אין קאַלעקטיוו טיוו וועלן זיי זיין ניט נאָר געדונגענע, נאָר פארקויפטע. אין קאַלעקטיוו וועלן זיי פון דער זייט קיין גראַשן ניט פארדינען, אין קאַלעקטיוו וועט זיי די מעלכע ציילן דעם ביסן, זיי וועלן מוזן אָפגעבן דער מעלכע דעם ברויט און אליין פארבינדן די ביכער, זאָג זיי, רויטמאן.

האַראַבֿי (קומט אריין): טעווער אַווסקע, שריי ניט. וועסט פארלירן די שטים. קום, בונעם, מע ווארט שוין דאָרטן, דו האָסט דאך געכאסמעט.

טעווער אַווסקע: האַראַבֿי, שלעפ ניט קיין מענטשן בא מיר פון שטוב!

האַראַבֿי: טעווער אַווסקע, שלעפ מיר ניט פאר דער צונג, זיי וועלן אליין פון דיר אוועק.

טעווער אַווסקע: מירן זען. (ווערט ווייך) און וועגן וואָס, אשטייגער, וועט מען ריידן היינט אף אייער פארזאמלונג?

האַראַבֿי: אפילע, אשטייגער, וועגן דער דרעשמאשין, לאזאר האָט זי אריינגעשריבן אין א פונקט אף דער פארזאמלונג.

טעווער אַווסקע: וואָס הייסט די דרעשמאשין, זי געהערט דאך דער מא-שינען-געזעלשאפט?

האַראַבֿי: אוואדע געהערט זי, אָבער שטיין שטייט זי בא דיר אין שנייער.

טעווער אַווסקע: איר וועט ניט נעמען די דרעשמאשין?

האַראַבֿי: מירן נעמען.

טעווער אַווסקע: איר האָט ניט קיין רעכט!

האַראַבֿי: האָסטו אוואדע ניט קיין רעכט!

טעווער אַווסקע: איך האָב יאָ רעכט!

האַראַבֿי: האָבן מיר אויך רעכט!

טעווער אַווסקע: ווער ווייס בעסער, איך קום פון א שטאָט, וואָס האָט צוויי א האלבן מיליאָן איינוויינער.

כיריק: איר הערט, יידן?

האַראַבֿי: קום בונעם, גענוג צו ברענגען (בונעם גייט מיט האַראַבֿייען ארויס).

טעווער אַווסקע (שריט נאָך זיי): בונעם, שטיי, קום אהער, (בונעם קערט זיך אים, טעווער אַווסקע שלעפט ארויס א ביכעלע פון קעשענע) פארגעס ניט, בונעם, אז בא מיר אין ביכל שטייט אף דיר פארשריבן אזוי גרויס ווי (קוקט אין ביכל) צען פוד, וואָס איך האָב דיר ווינטער געגעבן אף אַפארבעטן.

בונעם (פארלאָרן) נו, יאָ.

טעווער אַווסקע: וואָס נו יאָ? מיט די קאַלעקטיוו מיט דיינע וועסטו פאר מיר ניט יוצע זיין, געדענק!

האַראַבֿי (פון הינטערן טיר): בונעם, איך ווארט!

בינעם שטייט אחוילע אימבאהאָלסן, שלייכט זיך ארויס דער נאָכרעם.

רויטמאן: טעווער אַווסקע. וואָס טוט איר? רעדט מיט זיי בעסער מיט גוטן, אָס ווי איך, זעט איר מין ליכטיקע צוקונפט (צו כיריק) קום מירן גיין, (צו טעווער אַווסקע) מירן זען, הערן, וואָס דאָרטן טוט זיך:

לויטן ביידע ארויס פֿיל פון בויגן.

טעווער אַווסקע (ציגט זיך און מיט צאָרן, שרייט): ראָזע, ראָזע (ראָזע גייט אריין)
וואו ביסטו געווען? זעק זיך, שרייב, וואו האלטסטו דאָרט? יעזשעלי אָני
בודוט בונטאָוואט נאראָד, נא, שרייב דערווייל אראָפּ פון פאפיר. (ראָזע
קלאפט אָף דער מאשין, טעווער אַווסקע גייט אום איבער דער שטוב צעטראָגן. סיגייט אריין
זעליע מיט מילך-קאנען, שטעלט זיי אויס אָף א באנק. טעווער אַווסקע שטעלט זיך אָפּ
קעגן זעליען).

טעווער אַווסקע (צעטראָגן): א, דו האָסט זיך אָפּגעפארטיקט?
זעליע (ווייזט אָף ראָזען): זאָל זי... העלפן...

טעווער אַווסקע (רעדט בעשאס די מאשין קלאפט): טשעפע זי ניט, זי דארף
היטן די פינגער. (צו ראָזען) פארטיק? שרייב, טאָ פראָשו נא עטיך
(צו זעליען ווייך) זעליע, דו ביסט דאָך א קלוגע, ניט אומזיסט האָסטו זיך
צוריק געקערט, פארשטייטו דאָך, אז דאָ איז שוין באלד פארפאלן.
(צו ראָזען) „נא עטיך ווינאָווינד“ (צו זעליען) געמיינט, אז מע קאָן דאָ וואקסן,
רויך אָפּשפאָרן א גראָשן, לאָזן זיי ניט. (צו ראָזען) „נא עטיך ווינאָווינד
פרינימאט מערי“. (צו זעליען) דארף מען זיך ווידער גרייטן אין וועג, עפּ-
שער דורך איר אין מאַסקווע. (צו ראָזען) „טשטאָבי או ניד בילד“ (צו
זעליען) איצט וועט זי דאָרט זיין א גוטער עלעמענט—א פויערס א טאָכ-
טער. (צו ראָזען) „טשטאָבי או ניד בילד סטראך“ (צו זעליען) און נאָכדעם
ווער איך אירער אן איזשיווענעץ. (צו ראָזען) „ניע דיעל אס פלאַכאָ“
(צו זעליען) און וועל ראטעווען פונדאנען דעם אייגנס. (צו ראָזען) „קרעס-
טיאנאם טרודיאשטשיכסיא“ (צו זעליען) צוליב וועמען האָרעווע איך,
ברעך דעם קאָפּ, אויב ניט צוליב אייך... (ראָזען) א פינטל.

די מאשין קלאפט, זעליע דונערט מיט די קאנען.

טעווער אַווסקע: ליינען דורך!

ראָזע (לייענט): יעזשעלי אָני בודוט בונטאָוואט נאראָד, טאָ פראָשו נא עטי,
ווינאָווינד פרינימאט מערי, טשטאָבי או ניד בילד סטראך ניע דיעלאט
פלאַכאָ קרעסטיאנאם טרודיאשטשיכסיא...

טעווער אַווסקע: גוט. טרודיאשטשיכסיא... זאָלן זיי אזוי פיל געדויערן.
וויפל איך וועל דאָ געדויערן. ראָזע, הער, גיי א וויילע אין גאס, טו א
קוק, מע זאמלט זיך שוין? (ווינקט זי זאָל אוועקגיין גיכער. ראָזע גייט ארויס. טע-
ווער אַווסקע גענענט צו זעליען) איז וואָס זאָגסטו, טאָכטער, זיי וועלן צונע-
מען די דרעשמאשין? הא, דו שווייגסט?..

זעליע גיסט מילך פון איין קאן אינעם צווייטן, פאלט די
מילך מיט א געבראָם, עס קומט אויס ווי זעליע וואָלט קעסיידער
געענטפערט מיט אָס דעם פארשיידענעם בלעכן-קלאנג.

טעווער אַווסקע (רעדט סאדיסטיש זיס): די דרעשמאשין וואָלט דאָך סאָפּקאָל-
סאָך געקאָנט בלייבן אונדזערע, מינע, סאליעס, דינע... און ווי מיני-

סטו, ווען אשטייגער, אין דער מאשין פעלט א שרויף, נו, דער מיטל-
סטער שרויף, נישטאָ, פארפאלן געוואָרן... הא, איז די מאשין אויס...
ביז ווען וואָס, ביז מע קריגט א ניעם שרויף, געדויערט בא זיי יאָרן און
דרעשן וועלן זיי דערווייל ניט קאָנען. וועלן זיי ליגן אין דער ערד...
אין דערד... אין דערד... (בויגט זיך אָן צו זעליען, רעדט טארברעכעריש, בעסאָר)
טאָכטער, דו, דו... געניט אין דער מאשין... האָסט דאָך געארבעט... דו
קאָנסט... אָף דיר וועט קיין שום כשאד... און איצט זינען זיי דאָך
דאָרט אלע פארנומען. דו... דעם שרויף... הא?

בעשאס ער רעדט, הייבט זעליע אלץ העכער און העכער דעם
קאן, וועלכע זי האלט אין האנט, אז טעווער אַווסקע ענדיקט, טוט
זי אים א שטעל אָף זיין אָנגעבויגענעם קאָפּ, וועלכן זי גיסט אָפּ
אמילע מיט מילך, טעווער אַווסקע בלייבט א וויילע דערשטענטי,
דערנאָך הייבט ער אָן שרייען: „סאליע, סאליע“ סאליע גייט
אריין דערשטאָקן, זעליע ווארט מיט געפילדער דעם קאָן אפּן
דיל און גייט ארויס.

טעווער אַווסקע: האלט זי, לאָזט זי ניט, זי איז א שלאנג, א גיפט... סא-
ליע, זי ווייסט... גיב אָף איר אכטונג, לאָז זי ניט ארויס פון אויג...
(ווייזט לויטן נאָך זעליען)

סאליע: טאטע, שטיי, ווהיין, כ'וועל דיר ארומווישן, קום, קום!..

סאליע פירט אָפּ טעוויטאָווסקען, וועלכער ווערט אָפּגעשוואכט
פון צאָרן און פאררעאָס.

טעווער אַווסקע (פארלאָרן): היט זי... ניט פון אויג...

ביידע גייען אָפּ. אין א וויילע ארום גייט אריין זעליע, זעכט
זיך שווער, פארמאטערט.

ראָדִי (קומט אריין מיט א טומלדיקן צאָרן): מע זעט דין אינערגעק ניט. איך בין
געקומען זיך זעגענען. (קוקט זיך ארום) נישטאָ דאָ די... כ'קאָן זיי ניט אָנ-
קוקן. הערסט, איך פאָר אוועק.

זעליע: האָסט ווהיין.

ראָדִי: נאר איך האָב נאָר וואָס אָף טויט, מאמעלעך, צעקריגט זיך אָף דער
פארזאמלונג פון קעמערל.

זעליע: קענסט דערציילן?

ראָדִי (קוקט זיך איין אין דער קאן מיט דער בלאָטע אפּן די): כ'וועל דערציילן. זע-
ליע, וואָס איז דאָס דאָ בא אייך?

זעליע: כ'וועל דערציילן.

ראָדִי: נו רעכט. זינט דו ביסט אוועק, זאמלט מען זיך. און לאזאר...
זעליע: וואָס לאזאר?

ר אָד י: לאזאר איז געוואָרן אויס באַכער. אויס יאט. א פאפירניק איז ער גע-
וואָרן. זיצט ערגעץ אין נייפּעלד אין דאָרפּסראט און האלט מילכקאמע
מיט טעוועראָווסקען, שט מיט פאפירן אף דיין שווערס פאפירן.

זע לי: מיין שווערס...

ר אָד י: (מיט צאָרן): נו יא, ביסט דאָך אנטלאָפן ראטעווען זיינע יאָרן... ראטע-
ווע, ראטעווע, איך וועל אויך ראטעווען. כ'וועל פאָרן אין שטאָט? כ'וועל
פאָרן. כ'וועל דערציילן אין רייקאם... כ'וועל דערציילן. וועלן זיי קומען
מאכן א טאָלק, זיי וועלן קומען. אויב ניט, וועל איך אוועק צום ברור-
דער אפן פאבריק.

זע לי: וואָס וועסטו דאָרטן טאָן?

ר אָד י: כ'וועל טאָן. (גייט צו דער טיר) כ'וועל זיך אוועקזעצן און וועל אייך
אלעמען פיינט האָבן!.. (ווייל אוועק)

זע לי: שטיי, ראָד י, קום אהער. (חייזט אפן קאָן) זעסט?

ר אָד י: כ'האָב דאָך געפרעגט.

זע לי: דאָס האָב איך... אף טעוועראָווסקעס קאָפּ...

ר אָד י: וואָס? מיט דער מילך!..

זע לי: מיט דער מילך.

ר אָד י: מיט אָס דער גאנצער מילך אים אפן קאָפּ, אַי, מאמעלעך, האָט דאָס
א כלפּ געגעבן! (קלייבט פון געדעכטער) און וואָס האָט ער געטאָן?..

זע לי: סאליע האָט אים אָפּגעפירט. (ווייזט אף דער טיר, וואָס פירט אין דע אינגע-
ווייניקסטע כאדאָרים)

ר די: לאָז מיר, זעלינקע, א קוק געבן אף אים אין א שפארונקעלע, נאָר מיט
איינ אויג א קוק טאָן... לאָז מיר...

זע לי: (לאָזט ניט): ראָד י! זיי ניט דול, ראָד י.

ר אָד י: (בארוקט זיך): איז וואָס וועסטו איצט טאָן, זעליע, וואָס?

זע לי: (שטיי): כ'ווייס ניט.

ר אָד י: וועסט נעמען דיין פעקל און לאָזן זיך צו דער מאמען.

זע לי: (אומגעפאמט): ניין! (שטיי) כ'ווייס ניט.

ר אָד י: און איך ווייס. העלף אונדז, זעליע, העלף אונדז שלאָגן זיך.

זע לי: און נאָכדעם וואָס וועט זיין?

ר אָד י: א קאָלעקטיוו וועט זיין.

זע לי: א קאָלעקטיוו פאר מאנצביל.

ר אָד י: פאר מאנצביל?

זע לי: פאר מאנצביל. א קאָלעקטיוו מיט דער אייגענער באלעבאטישקייט,
מיט א שטוב, מיט קינדער, מיט ווייבער, מיט די ווייבער, מיט אָס יענע
ווייבער, איך וויל ניט, איך וויל ניט.

ר אָד י: די ווייבער דארף מען דערנען, שרייען זיי אין מויעך.

זע לי: שרייען קאָנען זיי בעסער...

ר אָד י: וואָס זשע ווילסטו?

זע לי: איך וויל! איך וויל מע זאָל מאכן אויס ווייבער. איך וויל ניט זיין
מער קיין דינסט בא קיינעם ניט!

ר אָד י: זעליע, אָס אזוי רעדסטו, זעליע? דו רעדסט דאָך גוט. ס'איז דאָך דאָס
וואָס מיר אלע ווילן! קום, באלד קום אף דער פארזאמלונג. קום, וועסט
דאָרט אלעמען זאָגן, וועסט ריידן, וועסט זאָגן פונקט אזוי ווי דו האָסט
מיר געזאָגט, קיין טראָפעלע ניט אנדערש. קום!..

זע לי: ווארט, לאָז מיר, איך דארף דיר נאָך עפעס דערציילן.

ר אָד י: דערצייל.

זאוויל (שטעקט דעם קאָפּ אין מענצטער. רופט): ראָד י. א ראָד י, ביזט דאָ, ראָד י?

ר אָד י: זע. זאוויל, וואָס דארפסטו מיר?

זאוויל: ראָד י, קום!

ר אָד י: ווהיין?

זאוויל: אף דער פארזאמלונג. ס'איז מיר דאָרט אומעטיק אָן דיר.

ר אָד י: מער גאָרנישט, זאוועלע? גיי דיר אוועק! זאוול: כ'וועל ניט גיין.

ר אָד י: דארף מען ניט.

פארמאכט פון אינעווייניק די מענצטער. זאוול טוט אייניקע
מאָל א קלאפ אין מענצטער, גייט אָפּ.

ר אָד י: נו, איצט דערצייל?

אין מענצטער באווייזט זיך סאליע, קוקט ארומן.

זע לי: כ'וועל שוין ניט דערציילן.

ר אָד י: איז קום. וועסט ריידן.

זע לי: כ'וועל ניט גיין.

ר אָד י: דו גייסט ניט? דו בלייבסט ווידער דאָ?

רָאָזַע (גייט אריין): סאליע האָט געפרעגט דעם שליסל פון שניער.

גייט דורך.

רָאָדִי: האָסט ארבעט? זעליע, ביזט מיר עפעס א הארטע און א פארדרייטע ווי א באַקסער. געדענק, וועסט זיך לאָזן אופעסן...

סאליע פארמאכט פלוצלונג די דרויסנדיקע לאָר פון מענטער. ס'ווערט האלב טונקל.

זעליע (אומגערעגט צו ראָדִי): גיי, גיי, איך וועל קומען.

ראָדִי: וויל ארויס בעשאס סאליע באווייזט זיך אין דער קעגן-איבערדיקער טיר.

רָאָדִי (אנשויסט): ביסט פארזונקען, מאמעלעך... (גייט אָפּ).

סאליע (באפוילערט): דעם שליסל פון שניער גיב אהער!

טוט זיך א לאָז צו זעליע.

זעליע: איך וועל נישט לאָזן צום שניער!

סאליע (גענעגט פון הינטן): זעליע, וועסט לאָזן, זעליעלע, וועסט לאָזן. (ווייל זי ארויסנעמען) איך האָב דאָך דיר האָלט. דער טאטע זאָגט, איך זאָל דיר ליב האָבן, א, זעליעלע, דער טאטע זאָגט איך זאָל גיין מיט דיר אין קאלעקטיוו, איך זאָל, דיר... וועסט לאָזן, זעליעלע...

פארמאכט זי אין די אָרעמס.

זעליע (טוט אים א שטויס מיט קראפט צו דער טיר): אוועק, ווערעמדיקער!..

סאליע: דו ביזט א שלאנג, א גיפט! איך וועל דיך פארשפארן, וועסט נישט גיין צו זיי...

סאליע גליטשט זיך ארויס פון מיר

סאליע (פון הינטערן טיר): איצט גיי, ביזט פארשפארט, פאריגלט!..

זעליע (שרינט): עפן אָפּ!..

זעליע לויפט צו דער טיר. טייקעף הערט זיך א קלאפן אין לאָר.

בראָכע (פון הינטערן מענטער): זעליע!..

זעליע: מאמע!

בראָכע: זעליע, גיי ארויס, זעליע, ער האָט דאָך מיך כאָרעו געמאכט.

זעליע: מאמע, עפן מיר...

בראָכע: דיין שווער, טעוועראָווסקע, ער האָט דאָך געשיקט נאָך דער טעליעצע. טאָכטער, קריג זיך נישט מיט אים...

זעליע: מאמע, עפן מיר די טיר, עפן...

בראָכע: וויי איז מיר, ווו ווען, וואָס איז?

זעליע: עפן! די טיר איז פאריגלט.. די טיר...

בראָכע: באלד. דער סטעפ איז א גאזלען. אָי א גאזלען...

זעליע לויפט צו דער טיר, קלאפט, די שטוב מארגייט

5-טע פילד.

אפן דאָרפ־פלאץ. ס'גלייט יוגנט מיט א סאָן, מיט פלאקאטן, וואָס רופן אָף א פארזאמלונג. א מאניפעסטאציע מיט געזאנג. יוגנט זינגט.

אָף סטעפעס אָף גרויסע, אָף ברייטע באפרייטע

מיר גלייט, מיר בויען א לעבן באניטן,

מיט פויערישער מי און מיט וויקס פון מאשינען,

מיר וועלן דעם וועג צו פאבריק דאָ געפינען.

זאָל אָרעמשאפט גיין אין געשלאָסענע רייען

און טיילן און שפאלטן דעם ייִשעו אָף צווייען,

די שעדיקער יאָגן און טרייבן פאראקשנט,

ווי צווייגן צעפולטע פון בוים, וואָס דארף וואקסן.

אָף אלעמעס פעלד אונטער סטעפישע זונען,

פארזייען מיר וועלן געזונטע קאָמונעס,

מיט ארבעטער־ברידער און בויער באנאנד

פארפעסטיקן בויען דאָס ארבעטער־לאנד.

די יוגנט גייט דורך. אפן פלאץ הייבן זיך אָן זאמלען מענטשן.

א פרוי: א דאָרף גייט דיר אום ליידיק.

פויער (צו מיכלען, וואָס גייט מיט א גראָבאייזן אין האנט): מיכל, ווו ביסטו געווען?

מיכל (ווייזט אפן גראָבאייזן): זעסט דאָך, א טאָרע געטאָן די ערד אין בויך. די

פעלדער עטעמען שוין.

פויער: זיי בעטן זייע.

פויער: טאקע צייט זייען.

מיכל: צייט.

יונגער פויער (גענענט): נו, איז בויען מען דאָך א קאלעקטיוו, צוזאמען וועט

זיין גלייכער.

ריווקין: עמשער גלייכער, אָבער די פעלדער וועט מען ביז ווען וואָס פאר-

זייערן.

לאפידעס (גענענט): אָט דאָס זאָג איך דאָך, איך.

האַראַביי (גענענט: מיט בונעמען): מע וועט זיך באלד צונויפקלייבן.

מיכל: נעכטן א פארוואמלעניש און היינט ווידער א פארוואמלעניש.

האַראַביי: און מאַרגן, אז מען וועט דארפן, וועט מען זיך אויך פארוואמלעווען.

רויטמאן (קומט אָן): און ווען, פּרעג איך, וועט מען אקערן?

פּויער: נו, יא, ווען וועט מען דאָס אקערן?

גוטע: (גייט, טראַגט א עמער) יידן, לאָזט דורך. געמאכט זיך א יאָנטעוו.

פּויער: און וואָס וועלן מאכן דינע באַנים?

גוטע: זיי וועלן טאָן דאָס, וואָס זייערע טאטעס האָבן געטאָן.

יונגער פּויער: און זייערע טאטעס, הא, האָבן געגראָבן די ערד?

מיכל: מיט דער נאָז.

גוטע: די וועלט אָבער פירט זיך, ווי זי איז פארפירט.

מענדל: דערפאר האָט זי טאקע אזא שיינעם פאָנעם.

גוטע: מיטעס, רעב מענדל, איר שטייט שוין מיט איין פוס אין קייווער.

מענדל: גוטע, שוויג, גוטע, דאָס קלייבט מען זיך דאָך דיך באגראָבן!

האַראַביי: גוטע, גיי, ווילסט בונטעווען, בונטעווע בא זיך מיט די קינדער.

גוטע: יידן, וואָס טרייבט ער מיד, ווייבער, קומט אהער, נישקאָשע, מיר האָבן אין דאָרף גלייכע פראוועס.

זאוויל: מאמע, פארוואָס ביסטו שטענדיק די ערשטע.

גוטע: ווייל דו, מיין זון, ביסט פון די לעצטע. (גרייפט אָן) פאָר אפן פעלד, זאָג איך דיר, טיידן א טויטער וועסטו לעבן בא מיר אין קאַלעקטיוו, איך הייס דיר פאָרן די רעגע אפן פעלד, הייס איך דיר. (זי שטויסט אים מיטן עמער)

זאוויל: מאמע, טרעט אָפּ, מאמע... דיין גליק איז, וואָס...

רייווקין: אָט הערט, וואָס כיריק זאָגט, כיריק!

כיריק: ניט איך, מיכל דערציילט, אז די פעלדער עטעמען שוין.

האַראַביי: אן אויירע, וואָס דו עטעמסט נאָך.

כיריק: יידן, איך שטעל זיך דאָך איין פאר אייערע ווייבער!

א פרוי (ווארטט זיך אין קאָהאָל): ער איז דאָך גערעכט, ווייבער!

א יונגער פּויער: אוועק!..

עס ווערט א געטומל, פונדערווייטן א געקלאנג פון א דאָרט גלאָק.

מודליק (דרייט): מען קלינגט אין גלאָק, מען רופט אָף דער פארוואמלעניש!

מיכל: קומט, פויערים.

לאפידעס: קומט, יידן, אַרכים אוואדע.

איאטעכע (צו רויטמאנען, וועלכער זוכט אין קעשענע): רויטמאן, שלעפּ דיין ליכ-טיקע צוקונפט!

דיווקין: קומט!

בונעס: קום, האַראַביי! (האַראַביי גייט ניט, ווארט אָף דער יאטן-גרופע, וואָס גייט אהער מיט געזאנג)

לאזאר: האַראַביי, קום אָף דער פארוואמלעניש!

האַראַביי: און איר, יאטן, האָט שוין פארענדיקט אייער קעמערל?

וואָליע: פארענדיקט.

לאזאר: ס'איז גוט, האַראַביי. מירן היינט מאכן א סאָף. דער רייקאָם האָט געהייסן.

האַראַביי: יאטן, מעדלעוועט ניט מיטן קאַלעקטיוו, ס'איז טאקע צו לאנג יאָנ-טעוו. דער פריילינג, זעט איר, וואקסט, און דעם אוילעם שלאָגט א קאדאָכעס.

לאזאר: מע קוקט איינער דעם צווייטן אין די אויגן.

וואָליע: ווי וועלך. טעוועראָווסקען דאָרף מען ארויסרייסן.

האַראַביי: אז איר זיט בא אונדז אפן צוויי און זעכציקסטן, אָט א ציטעריק הייפל-קאָמסאָמאָל, מיין איך.

דאָדי: האַראַביי, פארוואָס גייסטו ניט אין פארטיי?

האַראַביי: א פארטיע, פארשטייט איר, ברידערלעך, איז ניט קיין גאָסטניעץ מע דאָרף אהין אריין אזוי, אז מע זאָל ניט דארפן ארויס.

געשרייען: האַראַביי! האַראַביי!..

לאזאר: דיר רופט מען.

וואָליע: קום, האַראַביי, איך גיי אויך, מע דאָרף זיי א נעם טאָן.

האַראַביי: ס'קאָן זיין שפעטער אָט דורכן קאַלעקטיוו, דורכן קאַלעקטיוו, כאוויירימלעך.

ר אָד י: געדענק, האָראָבני.

גייט אָפּ, פונדערווייטן באווייזט זיך זעליע, לויפט געניט.
קוקט זיך ארום

ר אָד י: זע, זעליע! (צו לאזארן) גיי, דו רייך מיט איר, איך האָב שוין גערעדט.
עפעס לויפט זי צערווערט.

לאזאר: זעליע, ווארט, שטיי, זעליע, נאָר אף א פאָר ווערטער.

זעליע: פארהאלט מיך ניט.

לאזאר: זאָג, ווהין גייסטו?

זעליע (גייט): וועסט שפעטער וויסן. (פארשווינדט)

ר אָד י: (געניט): וואָס האָט זי געזאָגט?

לאזאר (מאכט א באוועגונג): גאָרנישט (גייט אָפּ).

ר אָד י: (רופט): וואָליע!.. (וואָליע קומט אָן).

וואָליע: וואָס איז?

ר אָד י: וואָליע, זעליע איז ערגעץ געלאָפן א צערווערטער,

וואָליע: נו, ביסט דאָך געווען בא איר, אנטלאָפן פון דער זיצונג.

ר אָד י: (בייז): אנטלאָפן געוואָרן. יענע האָט מיר געזאָגט, וואָס זי וויל.

וואָליע: וואָס וויל זי?

ר אָד י: זי וויל מען זאָל מאכן אויס ווייבער, אָי, מאמעלעך, איז זי גערעכט

וואָליע: איז וואָס ווילסטו, א קאָמונע?

ר אָד י: א קאָמונע. איר, מאנצביל, פארשטייט דאָס ניט.

לאזאר: ראָד י, פלי ניט אין הימל. זעסט דאָך, זאלמען פון דאָרפ ראט באשאפט

א שטימונג מען זאָל דערווייל ניט מאכן קיין קאלעקטיוו אפילע, ביז

ווען וואָס, זאָגט ער, וועט מען פארשפעטיקן די פארווייקאמפאניע, און

איר... (גייט אָפּ).

ר אָד י: (צו וואָליען): און איר מיט איינער מאנצבילשע כעשבוניעס. אָי האָב איך

איין פיינט... (גייט אויך אָפּ).

ראָד י פארשווינדט, טעוועראָוסקע, וועלכער האָט א ווילע נאָך
געקוקט נאָך ראָד יען מיט וואָליען, געניט צו וואָליען.

טעווער: באַלעוועסט זיך, כע כע כע... נישקאָשע, איך אין דינע יאָרן, כע כע כע...

וואָליע: גייט אייך מיט איינער יאָרן.

טעווער: שא, דאָס איז דאָך דיר ניט קיין שטוב, פון דיין שטוב האָסטו מיך
געטריבן, אָבער די גאס, דאָס דאָרף איז פונקט אזוי מיינע ווי דינע,
פונקט.

וואָליע (אָפּגיינדיק): וועלן זיי טאקע ווערן אויס איינערע.

טעווער: וואָליע, ווארט א ווילע, שטיי, זאָג מיר, וואָליע, אף וואָס דארפסטו
דאָס?

וואָליע: וואָס?

טעווער: רייצן א דאָרף. מיינע מען הייסט אייך, דארפט איר וועלן א קאלעק-
טיוו, אָבער אז מיר, די פויערים, ווילן ניט, האָסטו דאָך א טערעץ,
ווארף ארום אף אונדז, יידן הייסט עס, אָקאָרשט געווען הענדלער, זינען
נאָך ניט דערוואקסן. אדעראבע, זאָל מען שיקן שלוכים לערנען אונדז,
ביון מיר זיך אויסלערנען קאָן זיך זיי שוין איבערוועלן.

וואָליע: טעוועראָוסק, וואָס ווילט איר?

טעווער (דערזעט רויטמאנען): רויטמאן, קום אהער, זאָג אים וואָס מיר ווילן.
מיר ווילן, איר זאָלט אונדז לאָזן צו רו, מיר האָבן אייך געטאָן די טויער
אויפגעהערט האנדלען, אריבער אפ ערד, טרייבט איר אונדז פונדאנען אויך?

וואָליע: מירן טרייבן, אזוינע באַלעגופים ווי דו טאָרן נישט בלייבן אין דאָרף.

טעווער (שריט): יידן, זינט איידעם, מיר טאָרן שוין ניט בלייבן אין דאָרף,
דערפאר, וואָס מיר זינען נאָך יידן, ליקוידירן ווילט איר אונדז, קוילע-
נען, נא קוילע... ניט מיך קוילעסטו. הערסט, דאָס פאָלק קוילעסטו...
(שטרעקט אויס האַנט האַלט מיט א געזאכטער היסטעריק): נא, נעם, קוילע דאָס
פאָלק...

וואָליע (דרייט אים אויס מיטן פאָנעם פון זיך): אוועק!..

טעווער. (אָפּגיינדיק): מיר זינען דאָ אויך געבליבן צוויי וועלטן, מיר און אָס
די אָרעמאנסקע קאָדלע...

וואָליע (טרייבט אים): אוועק!..

ראָד י: (קומט אָן אף דער לעצטער סצענע): ראָד י האָט זיך מיט אים שוין בעסער
ספראוועט.

ראָד י גייט אָפּ, וואָליע קוקט איר נאָך אווילע, טוט זיך א כאפ.

וואָליע (רופט): ראָד י!..

לאזאר (דערשיינט אפן רוף): געווען דאָ... ראָד י?

וואָליע: געווען.

זאוויל: ווהין אוועק?

וואָליע: גיי זיך.

זאוויל: וואָליע!

וואָליע: וואָס?

זאוויל: היט זיך.

וואָליע: פאר וואָס?

זאוויל: פאר גארנישט.

וואָליע: לאָז דורך.

זאוויל: גיי (רירט זיך נישט פון אָרט)

וואָליע: לאָז דורך!!!

זאוויל: גיי!!!

קוקן איינער אפן צווייטן א ווילדע ווי ביידע זינען, און
טוען זיך פלוצלונג אומגעריכט א וואָרף איינער אפן אנדערן.
דער ברומען פונעם אוילעם דערגרייכט אהער אלץ שטארקער
בעשאס די פאָר ראנגלען זיך לאנג שטומערהייט און אָנגע-
שטרענגט, ווי אף לעבן און טויט. קוקלען זיך אין ראנגל איבער
דער ערד און לעסאָף בלייבט זאוויל ליגן א באייגטער. וואָליע
שטייט אוף טרייסלט זיך ארום, קוקט אפן ליגנדיקן זאווילען.

וואָליע: שטיי אָף!

זאוויל: העלף.

וואָליע: נו, שטיי אָף. (ער העלפט זאווילען, יענער הייבט זיך אָף)

זאוויל: ביזט א קרעפאק א קאמסאָמאָל.

וואָליע: קום אף דער פארזאמלונג.

זאוויל: ביזט א קרעפאק.

וואָליע: און דו? (ווייזט אף די מוסקוין) האָסט אויך אויסשלאק... קום...
(ווינקט אפן אוילעם, וואָס הייבט זיך אָן זאמלען דאָ אפן פלאץ) קום, וועסט אונדז
העלפן...

האָר אָב יי: וואָליע, מיר הייבן אָן די פארזאמלונג!

לאַזאַר (שטייט אינמיטן צווישן דעם שוין פארזאמלטן אוילעם): כאוויירים!

א שטיים: זאָל ריידן זאמלען, ער איז אויך פון דאָרפראט!

שטימען: זאמלען, זאמלען!..

לאַזאַר: שא, שטילער, זאמלען וועט ריידן.

זאמלען: כאוויירים, איך זאָג מע זאָל איצט באלד נישט אָרגאניזירן דעם
קאָלעקטיוו, זאָג איך. דער פריילינג איז שוין דאָ, זאָג איך, איז זאָל
יעדער איינער, זאָג איך, בעסער ארויספאָרן אפן פעלד, זאָג איך, און
וואָס גיכער פארזאמלען...

שטיים: זאָג איך...

שטיים: וואָס קרימסטו איבער, ער איז דאָך גערעכט!

כיריק: די פעלדער עטעמען.

האָר אָב יי: עמעס, כיריק, עמעס, וואָס גיכער.

זאמלען: דאָס איז מיין מיינונג, זאָג איך...

שטיים: זאמלען טעווערזאָוסקע האָט דיר געלאָזט גריסן!

שטיים: ער איז דאָ טעווערזאָוסקע!

טעווערזאָוסקע: און אז דאָ, איז וואָס? יידן, מיר זינען פויערים, צי ניין?
דארפן מיר, ווי אלע פויערים, זען העלפן דער מעלכע און טייקעף
מאכן דעם פארזיי, איך בין דער ערשטער, איך פאָר גלייך ארויס אפן
פעלד.

לאַזאַר: כאוויירים, ס'איז א שווינדל, ער ליגט דער באלעגוף. מיר וועלן
אָרגאניזירן א קאָלעקטיוו און אראָפברענגען די טראקטאָרנע קאָלאָנע,
וועלן מיר מער צייט אָפּשפאָרן.

שטיים: געוויס!

שטיים: דער קאָמנעט האָט אזוי געזאָגט!

שטיים: און דער אָזעט האָט געשריבן!

שטיים: און דער אגראָנאָם האָט אויך גערעדט:

סעקרעטאַר: אָבער מירן פארשפּעטיקן די פארזיי-קאמפאניע.

לאַזאַר: כאוויירים, איך האָב פון דאָרפראט א פאפיר!

סעקרעטאַר: איך האָב אויך א פאפיר!

לאַזאַר: האָב איך נאָך א פאפיר!

סעקרעטאַר (זוכט): האָב איך מיסטאָמע אויך נאָך א פאפיר!

דאָד יי: (שפרינגט אף דער בינע): גענוג פאפירעווען!

וואָליע (שפרינגט נאָך ראָרין אף דער בינע): גענוג!

לאַזאַר: די כאוויירים זינען גערעכט! לאָמיר גלייך נעמען און מאכן א סאָף!
דריטמאן: זאָל מען שטימען!

כיריק: שטימען!

האַראַביי: מע דארף ניט קיין אַפּשטימונג.

מיכל: מע דארף ניט.

האַראַביי: די סטאַליפּינס וועלן זיך אויסבאהאלטן צווישן די הענט!

לאזאר: כאוויירים. לאַמיר זיך שפאלטן!

שטימ: גערעכט, שפאלטן זיך!

שטימ: שפאלטן, שפאלטן!

לאזאר: כאוויירים, כאוויירים פויערים, ווער איז פאר א באלדיקן קאַלעקטיוו, זאָל אַפּגיין אף לינקס און ווער איז קעגן-זאָל אַפּגיין אף רעכטס!

וואָלע און ראָדי קערן די ערשטע אף לינקס, שרייען: אהער-יונגווארג לויפט נאָך זיי, שרייט אויך: אהער!

טעוועראָוסקע (גייט רעכטס): יידן, ראטעוועט די פארזייקאמפאניע.

האַראַביי (גייט לינקס): איך!

בונעם (לינקס): איך!

מענדל (לויפט לינקס): כאווער איך!

טעוועראָוסקע (רעכטס): ראטעוועט די פארזייקאמפאניע!

וואָלע (צו ריטמאנען, וועלכער לויפט פון לינקס אף רעכטס און צוריק): רויטמאן, וועסטו סי ווי אינערגעץ ניט בלייבן!

טעוועראָוסקע: (צו בונעמען) בונעם, ווו שטייטו, פארגעדענק!

האַראַביי (צו דאפירעסן און ריווקינען, וועלכע בלייבן שטיין אין מיטן, וואקלען זיך): לא-פידעס, ריווקין, בלייבט ניט אין מיטן, אהין אָדער אהער.

פויער (צו ריטמאנען, וועלכער לאָזט זיך לויטן אין א זיסט): רויטמאן, ווהין אנטלויפסטו רויטמאן?

גוטע (שלעפט זאולען): אהער, אף רעכטס וועסטו מיר גיין, דו הערסט, קיין לע-בעדיקן וועל איך דיר ניט לאָזן!

זאול: מאמע, וועסטו כאראַטע האָבן, מאמע!..

א געטומל. ס'דערהערט זיך דער גלאַקן-געלאנג. אלע לאָזן זיך אהין לויטן

לאזאר: כאוויירים, ווהין, דאָס איז א פראַחאקאטאַרסקע שטיקל ארבעט.

האַראַביי: פויערים. ווו לויפט איר, דאָס האָט רויטמאן!

גוטע (שלעפט זאולען): מיט מיר וועסטו גיין!

אויסעם גייט אָפּ מיט א מעהומע. ס'ע בלייבט נאָר א קליין בינטל

האַראַביי: וואָלע, באדארפטו וואָס גיכער פארענדיקן.

וואָלע: נישקאַשע, מע וועט זיך שוין שפאלטן!

בראַכע (קומט אָן פארשטעמט): וואָלע, וויי איז מיר, וואָלע.

וואָלע: מאמע, וואָס איז?

בראַכע: זעליע איז אוועק מיט די ווילעס צום שנייער, עפעס טוט זיך דאָרט בא איר.

וואָלע: מאמע, ניטאָ קיין צייט.

בראַכע: דער סטעפּ, אָי א גאזלען, אָי א גאזלען...

וואָלע: מוליק, ווו ביסטו מוליק?

מוליק (פארשטעמט): נו יא, אָט בין איך.

וואָלע: לויף, יאט, צום שנייער און סו א קוק, וואָס דאָרטן טוט זיך.

מוליק: צו וועלכן שנייער?

בראַכע: צו טעוועראָוסקעס שנייער.

כיריק: צו טעוועראָוסקעס שנייער? איך לויף אויך!..

מוליק: א נו ווער גיכער?..

זיי לאָזן זיך ביידע לויטן, דער אוילעס דאָ אמן פלאַך באמערקט טייקעף און הייבט אָן אינטערגעבן היץ.

שטימ: האָ האָ האָ, מוליק, טרייב!..

שטימ: כיריק, דערלאנג!..

שטימ: זע, ווי ער שאַקלט מיט די פיס, דער כיריק!..

שטימ: כיריק, הייב די הויזן!..

שטימען: האָ-האָ-האָ-האָ-האָ

דער פלאַך מיט די שטימען פארגייען אָדער מע זעט טאקע' ווי דער סטעפּ לויפט צוזאמען מיט מוליקן און כיריקן ביו זיי קומען אָן צום שנייער.

6-טע בילד.

טעוועראָוסקעס שנייער. ס'ע שטייט די רעש-מאשין. מוליק לויפט אריין פארשטעמט.

מוליק: זע, ניטאָ!

כיריק (לויפט אריין): ניטאָ קיינער? (מוליק שאַקלט מיטן קאָפּ אף גיין).

מוריק: רעב כיריק, איר האָט פארלאָרן.

כיריק: וואָס?

מוריק: (שעמענדיק) אָן די הויזן...

יריק: (טוט זיך א כאפּ): אז דו לויפטסט.

מוריק: קומט, רעב כיריק, מירן זיי זאָגן.

כיריק: אומזיסט געמאטערט דעם אָרגאניזם.

זיי גייען ביידע אָפּ! זעליע קומט אריין, ניקער, אז זי האָט
נאָכגעקוקט ביז זיי זינען ארויס. זי איז צו דער דרעשמאשין
זוכט פיבערדיק, דרייט דעם שרויף, נעמט אים ארויס.

ס אליע (גייט אריין): דו?.. ביסט אריין... פארגעסן, פארשליסן דעם שנייער אָ,
שוין ארויסגענומען... דעם שרויף... אך דו!.. גיב, גיב אהער, גיב אָפּ מיט
גוטן, גיב אָפּ, גיב... (לויפט נאָך איר, זי טוט א באהאלט דעם שרויף אין א ווינקל
אומבאמערקט).

ס אליע: גיב אָפּ!.. (כאפט זי).

זעליע: איך וועל ניט געבן!

ס אליע (ראנגלט זיך): וועסט אָפּגעבן!..

זעליע: אוועק, איך וועל שרייען!..

ס אליע: שריי, שריי, איך וועל דיר דערווארגן... ביסט א שלאנג, א גיפט...
זעליע: אוועק, ווערעמדיקער, ריר ניט, ריר ניט, ראטעוועט!..

זי לאָזט זיך לויפן אינדערהויך אָף דער דרעשמאשין, ער
נאָך איר.

ס אליע: אָט, אָט, אָט (סאדיסטיש) אָט, אָט, מיינע... איך וועל דיר צעטרעטן,
צעטרעטן...

זעליע לויפט אלץ העכער אָף די טרעס, שטייט שוין אין דער
הויך אפן באקאנדל פון דער דרעשמאשין. בעשאס ער האלט שוין
בא דערגרייכן און אָנפאלן אָף איר, ריסן זיך אריין אין שנייער
א כעוורע פויערים.

זעליע: ראטעוועט!.. (טוט זיך א לאָז פונדען פונדערהויך אראָפּ גלייך אָף די הענט
פון די פויערים, וועלכע כאפן זי אונטער).

ראָדי (לויפט אריין, שרייט אויס): זעליע!..

א סומל.

מענדל (כאטראכט זעליען): שא, נישקאָשע. אָפּגעקומען מיט שרעק.

זעליע (בעשאס מענדל האלט זי אין די אַרעמס. שטייט): דעם... שרויף...

מענדל: וואָס פאר א שרויף, טאָכטער?

וואָליע: רעב מענדל, מע דארף ניט, זי וועט דערציילן שפעטער, פירט זי אָפּ
אהיים צו דער מאמען. ראָדי, גיי אמרער, גרייט צו...

ראָדי: איך גיי. זעליע, כ'האָב דיר געזאָגט, זיי וועלן דיר אופעסן (גייט אָפּ).

מענדל פירט זעליען, וואָליע גייט נאָך, קערט זיך אום, גענענט
צו דעם שטייענדיקן סאליען, טוט אים אָן הערטער א טרייסל
פארן בוועם און גייט ארויס.

סעוועראָווסקע (לויפט אריין): וואָס איז דאָ געשען, יידן?

פויער: דין יורעש מיט דין שוור.

סעוועראָווסקע: וואָס איז ער שולדיק, אז א ווייב ווארפט אלע טאָג דעם
נעם אין פאָנעם.

א פרוי: אז די קאַלעקטיוון זייערע...

פויער: און אז א קאַלעקטיוו איז וואָס?

פויער: דו ווייסט ניט וואָס? מאן און ווייב קאָן דיר אין א ליאדע מינוט
א זאָג טאָן איינער דעם אנדערן א גוטן טאָג.

פויער: מע דארף אפילע די ערד ניט איבערשניידן.

פויער: יעדער יידענע, הייסט עס, קאָן א פאָך טאָן מיט די פליגל און אוועק.

פויערטע: אפילע די נאכלע ניט בייטן.

פויער: היינט מאן און ווייב, מאָרגן נאָך א שוטעף.

סעוועראָווסקע: פארשטייט איר, יידן, מיט וואָס דאָס שמעקט—אויס ו

אויס קינד, אויס מישפאָכע...

גוטע: אויס לעבן...

פויערטע: אויס מאטערניש, גוטע!

גוטע: ס'איז אלץ די ראָדי, זי זוכט זיך ליבהאָבער און פירט אייך אראָפּ
פון וועג.

זאוויל: מאמע, מע רוסט דיר גוטע און דו ביסט אזא פאסקודנע יידענע.

גוטע: איר הערט, יידן, אָט האָט איר אייך א מאמען, אן אייגענער מאמען!..

פויער: און וואָס קומט אונדז, אז מיר ווילן ניט זיין קיין קאמוניסטן!..

סעוועראָווסקע: אוואדע קומט גאָרנישט. איך קום אהער פון א שטאָט.

שטייט: מיט צוויי א האלבן מיליאָן איינוווינער, מען ווייס, טעוועראָווסקע!

סעוועראָווסקע: און אז מע ווייסט, איז וואָס?

האַר אַבײַ: וועט מען נאָך מער וויסן.
 מיכל: זאָלן זיי נאָר קומען אהער די שטאַטישע.
 טעוועראָווסקע: איז וואָס וועט זײַן?
 האַר אַבײַ: וועלן זיי זײַן דאָ!
 טעוועראָווסקע: און אז זיי וועלן זײַן דאָ?
 האַר אַבײַ: וועסטו זײַן—דאָרטן!...

טעווער. כ'האָב פאר דיר קײן פויערע ניט. יידן, מען דארף פאר זיי קײן
 פויערע נישט האָבן, אין שטעטל האָבן זיי געטאָן מיט אונדז, וואָס זיי
 האָבן געוואָלט, אָבער דאָ זײַנען מיר פויערים, דאָ זײַנען מיר מיליאָנען!..
 לאפידעס: שווייג, טעוועראָווסקע, דו ביסט ניט קײן פויער, דו האָסט פֿינט
 די ערד!

טעווער. וואָס זשע זײַט איר אומגעגאנגען צו מיר?..
 ריווקין: יידן, מיר זײַנען ניט מיט טעוועראָווסקען, מיר וועלן באווייזן, אז
 מיר זײַנען אָרנטלעכע פויערים, מיר ווילן פארהיטן דעם סאָוועטסקן
 אייגנס און ער...
 גוטע (שרײַט מיט זעכטע קלייבעס): פאָלגט מיר, יידן, פאָלגט מיר, טײַערינקע, נישט
 פאָלגט די שמאטניקעס, זיי קאלאמוטשעווען. וואָס פאר א שוטפעסע ערד,
 האָ? אז קינדער זײַנען בא אונדז ניט קײן שוטפעסע. אייגענע, מײַנע,
 סון מײַן האָרעוואניע. כ'האָב זיי קײן שוטפעסע ברוסט נישט געגעבן,
 מײַנע פאָקעלעך, מײַנע מאָזעלעך. מײַנע קינדער, דארפן זיי אף מיר
 האָרעווען און ניט אף ארטעלנע מאמעס!...

לאזאר: כאויררים, פויערים, דאָס רעדט טעוועראָווסקעס מויל. אָט וואָס. מיר
 האָבן דאָ די ערד שוין מיט שווייס פארגאָסן. איר זעט מאָזאָליעס? בא
 מיר זײַנען יינגערע מאָזאָליעס, בא אייך זײַנען פאראנען עלטערע מאָזאָ-
 ליעס, פון דעם אלטן מאָזאָליענעם לעבן. טעוועראָווסקע האָט אהער ניט
 געבראכט קײן מאָזאָליעס. ער האָט געבראכט טויזנטער אונ אָן א קאָ-
 לעקטיוונעם לעבן וועט ער דאָ ווערן דער באלעבאָס איבער אונדזערע
 מאָזאָליעס און אף די מאָזאָליעס פון אונדזערע ברידער. ארבעטער אין
 שטאָט, כאויררים, אָט וואָס!...

בעשאס לאזאר רעדט, גאנוועט זיך צו אים סאליע מיט א פלאָקן
 אין האנט און ווען לאזאר ענדיקט, דערלאנגט ער אים מיטן פלאָקן
 איבערן רוקן, יענער טוט זיך א וואקל און טוט זיך באלד א לאָז

נאָך סאליען, נאָך אים מיט א ווילדן געברום דער גאנצער אוילעס,
 וועלכער שוויסט אָס ווי א ברויזנדיקע כוואליע. אף דער בינע
 בלעבט נאָר מענדל, וואָס הייבט אָן באלד זוכן איבער די ווינקלען
 פון שטער.

מוליק (דרייט אריין פארטאָפּעט): זיידע, דו וויסט?
 מענדל: איך ווייס, שטער ניט. זיך בעסער און קוק.
 מוליק זעצט זיך קעגן טויער בעשאס דער אלטער זוכט.

מוליק: זיידע?
 מענדל: וואָס?
 מוליק: איך זע מײַן נאָז.
 מענדל: וואָס פאר א נאָז?
 מוליק: אָט, אז איך קוק אָט אזוי (שטרענגט אָן די אויגן אראָפּ) זע איך די נאָז.
 מענדל (טוט זיך א קער): דערפאר זעסטו ניט ווייטער פון דער נאָז.
 פארן טויער טוט א שווינדל כיריק, גיקער אז ער שפּאַנירט.

מוליק: זיידע, איך זע.
 מענדל: אז דו זעסט, טאָ גיב אכטונג, אז דער נאָז זאָל ניט זען.
 מוליק: באלד, זיידע, אָט וועסטו הערן.

מוליק נעמט ארויס א פֿיפל און שפּילט, ער דירויזשירט אף
 אזא אויסן מענדלעך, ווייזט אים, ווי כיריק שפּירט נאָך. בעשאס
 כיריק צענענט, שפּילט מוליק שטארקער און מענדל מאכט זיך,
 אז ער באטראכט די מאשין גלאט אזוי.

מוליק (הערט אויף שפּילן): זיידע, ער איז שוין גיטאָ.
 מענדל: און בא מיר איז שוין גראָד דאָ (ווייזט דעם שרויף).
 מוליק: זיידע דו הערסט?.. (הערט זיך איין אוועק, לאָזט זיך לויפן אפן געטומל, וואָס
 ווערט אלץ שטארקער און שטארקער דאָרטן, אפאָנעם ווי ס'קומט פאָר א געשלעג, מענדל
 הערט זיך איין).

מוליק (דרייט אריין): זיידע, אוי זיידע?..
 מענדל: וואָס איז?
 מוליק: מע, שלאָגט זיך זיידע...
 מענדל: צו געזונט, מוליק, צו געזונט.

איבער דער בינע לאָזן זיך באלד לויפן און יאָגן איינער נאָך
 דעם אנדערן פויערים, פויערעס און יונגווארג, סאליע טראָגט

דורך טענהרשקען, זאגט זיך נאך זיי מיט א מלאקן.
א געפילדער, א געזעגער, ווי נאך א גרויסן געשלעכט, האט איז
אט נאך האט ערגעץ סארגעקומען, גוטע לויט א פארפארעט
נאך זאגלעך—א געברום, א מעהומע, א קארהאנדן-געלאף.

מוריק (יאגט זיך אהר נאך מיט קאהאט, שרייט): זיידע, מען שלאגט זיך אף אן
עמעס!..

מענדל (גענענט צום ראנד פון דער בינע מיטן שטרוי אין האנט. ווייזט אף דעם געשלעכט).
צו געוונט, יידן, צו געוונט!...

פארהאנג.

דריטער אקט.

7-טע בילד.

בראכעט שטוב. א פארזאמלונג. בערש דער כאטער בריגאדיר.

פויער: כאווער בריגאדיר, געפעלט אייך עפעס אזא מין שפאלטעניש?

פויער: די סטאליפינס זינען ארויס מיט דער אייזער.

פויער: כאווער בריגאדיר, בא מיר ביסן זיך נאך איצט די לאדאניעס.

לאזאר: גענוג, מע האט זיך שוין אפגעשלאגן און איר מאכט נאך אלץ מיט
די הענט.

פויער: איצט איז שוין טאקע אויס מייסע מיט א ציגעלע א ווייסע.

פויער: אויס קווענקלעניש.

לאזאר: איצט איז מיט אונדז, אדער קעגן אונדז.

פארטייטשער (וועלכער האט די גאנצע צייט עפעס געשריבן): כאוויירס, איך בין א

ארבעטער פון די 25 טויזנט, וואס די פארטיי האט אויסגעטיילט פאר

ארבעט אין דאָרף. דארפן מיר, כאוויירס, שאפן א קאלווירט מיט שוט-

פעסער ערד, הייסט עס, שוטפעסדיקן אינווענטאר און שוטפעסע בעהיימעס.

וואָדיע: א קאלעקטיוו מיט שוטפעסער ערד, שוטפעסער אינווענטאר און

שוטפעסע בעהיימעס.

פויערטע: שוטפעסע בעהיימעס. די פערד קענט איר נעמען, אָבער די קי,

יידן, די קי?...

פויער: וואָס איז, די קי זינען דען ניט קיין בעהיימעס?

פויערטע: אוואדע בעהיימעס, אָבער היימישע בעהיימעס.

פויער: ווייבערשע, הייסט עס?

בונעם: ווייבער גייען דאָך אויך אין קאלעקטיוו?

פויער: אז די קי וועלן גיין, וועלן די ווייבער אויך גיין.

בריגאדיר: שא, שטילער, די ערשטע בעהיימע וועלן מיר נישט נעמען.
פויערטע: זעט איר, אין שטאט ווייסט מען, ווי צו באגיין זיך מיט בעהיימעס.
פויער: און מיט ווייבער אויך.

האַראַביי: שרייב, כאווער, שוטפעסער ווענטאר, שוטפעסע פערד און רינדער,
מען וועט שפעטער אויסטיילן וועלכע.

פויער: אז מע גיט, ברידער, דעם סאַציאליזעם א פינגער, נעמט ער די גאנ-
צע האנט.

האַראַביי: און אז די גאנצע האנט איז וואָס?

וואָליע: מען וועט געבן אין האנט אויך.

בריגאדיר: דער ערד-אַפטייל, כאווייריס, וועט בא אייך קאנטראקטירן דעם
ברויט און וועט גלייך פון מאַרגן אַן ארויסשיקן אַמך די טראקטערס אף
די פעלדער.

פויער: די פארזייונג ווארט.

בריגאדיר: מיר ווייסן.

פויער: מאַרגן מוז מען טאקע שוין זיין אף די פעלדער.

פויער: די זון וואקסט.

לאפידעס און ריווקין קומען זון.

לאפידעס: יידן, הערט איר, יידן, וואָס איז שניידן ריידן.

ריווקין: כאווער, וואָס עמעס איז עמעס.

פארטיי: שער: זאָגט, וואָס ווילט איר?

לאפידעס: מיר האָבן, ווייסט איר דאָך, נישט געוואָלט, אָבער, אז א דאָרף
מיט יידן וויל.

ריווקין: אז יא איז יא.

וואָליע: פארוואָס עפעס איצטער יא און פריער ניין?

לאפידעס: פריער איז געווען טעוועראַווסקעס מאשינען-געוועלשאפט און
איצטער איז פאראן סטאלינס דעקרעט.

מענדל: זאָגט כאָטש לעהאוויר.

ריווקין: אז מע גיט קרעדיט און מאשינעס און די וואסט העלפט.

בריגאדיר: אָס איצט רעדט איר ווי סאַוועטסקע פויערים (צו אלעמען) כא-
ווייריס, אז איר וועט זיך אויסלערנען ארבעטן צוזאמען, וועט איר
פירן א גרויסע באלעבאטישקייט אף דער ערד, פונקט ווי מיר אף דער

פאבריק, און מיר וועלן האָבן איין גרויסע סאַציאליסטישע ווירטשאפט,
פארשטאנען?

אלע: פארשטאנען.

בריגאדיר: מעגלעכקייטן וועט איר שוין באקומען.

מיכל: בא מעגלעכקייטן איז די ערד דאָ א גוטע.

לאפידעס: די ערד איז דאָ א גוטע-אָבער דער הימל טויג אף קאפאָרעס.

בריגאדיר: מיר מאכן פון דער ערד א הימל. אז א פעסטער קאָלעקטיוו, מיט
שוטפעסע קויכעס מיט דער פארטיי, מיט דער מעלוכע וועלן מיר באווא-
סערן דעם סטעפ, זייען טעכנישע קולטורן...

האַראַביי: און אויסשטעלן דעם הימל א פייג.

בריגאדיר: און אויסשטעלן דעם הימל א פייג (צו ריווקינען). נו גיט איינער
מעלדונג, איר זינט ריווקין?

ריווקין: איך.

לאפידעס (גיט זיין מעלדונג): מיר אויך פארשרייבט אין קאָלעקטיוו.

לאזאר: דו, לאפידעס, ביזט דאָך דריי מאָל ארויס.

לאפידעס (צום בריגאדיר): כאווער, אָבער דריי מאָל אריין.

בריגאדיר: געדענק אָבער, לאפידעס, דאָס לעצטע מאָל.

לאפידעס: גלויבט מיר, כאווער, אז דאָס הימל לויפט שוין בא מיר פאר
דעם קאָפ.

בריגאדיר: כאווייריס, גיט איינער מעלדונג (באטראכט). לאפידעסן און ריווקי-
נען דארפן מיר צונעמען אין קאָלעקטיוו.

לאזאר: זיי זינען מיטעלע פויערים.

ריווקין: געוויס מיטלסטע פויערים.

לאפידעס: צו פאָר פערד.

פויער: זאָלן זיי אריין.

האַראַביי: פערד וועלן אונדז נאָך צונוק קומען.

בריגאדיר: איז צונעמען, כאווייריס?

אלע: צונעמען!..

זאוויל דערשיינט, נאָך אים גייען זינען דריי ברידער.

לאזאר: זע, זאוויל!

זאחל: לאזאר, זאג, כ'האב זיך געשלאגן מיט די סטאליפנים?

לאזאר: געשלאגן.

זאחל: איז אז איך האב זיך סיי ווי געשלאגן מיט סטאליפנים, איז וואס וועל איך זיצן אינדערהיים.

בריאדיר: איז וואס ווילסטו?

זאחל: וואס וויל איך? אין קאלעקטיוו.

ראד: זאחל, ביזט דאך א מענטש, זאחל!

זאחל: א נאכט ניט געשלאפן, אט זאלן זיי, די ברידער'קעס, זאגן. די מאמע האט געוויינט און מיר האבן געכעשענט (שעפט פון שטייף א ציטונג) אז קרעדיט און טראקטערס און ערד א גראמאדנע שיסל, איז אף וואס דארפן מיר דער מאמעס פארטעך?

זאחל: זאחל, וועסט מאכן א טעל פון דין מעושע?

זאחל: וואס זשע דען, לאזאר, זאג, כ'האב זיך געשלאגן מיט די סטאליפנים?

בריאדיר: כאוויירם, צונעמען?

אלע (קוקן זיך איבער, זאגן ארויס מיטאמאל): צונעמען.

זאחל: צונעמען. אז כ'האב סיי ווי...

רויטמאן (אריין אומבאמערקט): יידן, אז צונעמען, איז מיר אויך צונעמען.

לאזאר: רויטמאן, דו ביסט אויך געקומען?

מיכל: די ליכטיקסטע צוקונפט.

רויטמאן: אויס ליכטיקע צוקונפט, ווי איך בין א ייד, א כאווער מין איך, אז מען איז מיט טעווער'אוסקען, דארף מען האבן א ליכטיקע צו-קונפט, אט נאט איך אפ דעם בריוו, זעט איר, איך צערייס.

האראב: רויטמאן, ברייע ניט!

בונעם: רויטמאן, ווער האט אין גלאק געקלונגען, הא?

מיכל: געוואלט אראפרייסן די שפאלטעניש.

בריאדיר: איך ווייס שוין.

רויטמאן: יידן, כאוויירם, כ'בין געלאפן אהיים בין איך געלאפן...

בריאדיר: רויטמאן, אוועק, זאג איך דיר, אוועק אהין פונדאנען דו ביסט געקומען.

לאזאר: פון טעווער'אוסקען.

בונעם: אט איז ער דיר דער טעווער'אוסקע:

סאליע (גייט אריין): ניט טעווער'אוסקע, סאליע.

לאזאר: מע זעט, אז סאליע.

מענדל: אן עפעלע פון ביימעלע.

סאליע: סאליע. יידן, נעמט מיר אין קאלעקטיוו.

וואליע: דיר?

האראב: יידן?

רויטמאן גאנוועט זיך ארויס פון שטוב.

סאליע: מיר. מין טאטע טוט גארנישט, אבער איך בין א פויער...

מענדל: א פויער? אט דאס דערקענסטו? א פויער...

ווייזט אים דעם שרויף.

האראב: פון דער דרעשמאשין?..

אלע: פון דער דרעשמאשין?..

סאליע: איך?..

מענדל: דו!

סאליע: ניט איך, זי, זעליע אייערע. דער טאטע האט איר צוגעוואנט אפגעבן די נאכלע.

וואליע: זעליע?..

זעליע גייט אריין פון קיכל.

לאזאר: ס'קאן ניט זיין!

מענדל: ער ליגט.

וואליע: זעליע, זאג (גרייט זיך ווארפן אף איר) ווער האט ארויסגענומען דעם שרויף?

סאליע: זאג, ווער?

זעליע: איך. (אלע ווערן אפהענגיק)

וואליע: דו!..

וואליע גרייפט אן אף זעליען בעשאס זי טרעט אן פאראלעל אף סאליען, ס'דערהערט זיך אומגעריכט א קלונג פון א פאסש, סאליע כאפט זיך פארן באק, אין וועלכן זעליע איז סארמאן.

סאליע (ברומט ארויס דערשלאגן): האהא-הא-הא...

בריגאדיר (שטויסט אָפּ וואָלדען): כאווער, ס'איז שוין קלאָר, טרעט אָפּ.
(צו סאליען) ארויס מענווול. שעדיקער, ארויס, מירן זיך אָפּרעכענען מיט
דיר, מיט דיין טאטן. ארויסשמיסן פון דאָרף. ארויס!..

אלע: ארויס!..

סאליע (טרעט אָפּ צו דער טיר): מיר זינען פויעריג!..

אין דער רעגע פליט אין פענצטער א שטיין, שוין צעברעכן
זיך.

פויער: רויטמאן!..

לאזאר (קאט זיך לויפן): מילכאָמע איז מילכאָמע!

האַראָביי: ביז בלוט.

א בריגאדיר (ארויסגייענדיק): רייניקן וועט מען בא אייך דארפן, רייניקן
דאָס דאָרף!

אלע גייען ארויס. מענדל קוקט זיך בלויז ארום אָפּ זעליען?

בראָכע (לויט אריין): וואָס איז, טאָכטער?..

מענדל: נישקאָשע, א יאטעכע, איז אים פארטאָרן...

מענדל לויפט ארויס.

בראָכע: קינדער, וואָס האָט מען צו מינע שוין?

מוריק (לויט אריין): דאָס האָט דער רויטמאן, מאמע!..

בראָכע: ס'אנאפקעמינע ווער, אז דער סטעפ...

מוריק (כאפט אונטער): האָט אלעמען ווילד געמאכט.

בראָכע: דו וויסט אויך. העלף בעסער צונויפקלייבן דאָס גלאָז. זעסט דאָך.
אז זינט וואָלדע האָט זיך געשלאָגן, האָט דער טעוועראָווסקע אופגעהערט
זיך טאקע בינדן צו דער טעליעצע.

בעשאס זי פאָרען זיך, זעסט זעליע באם פענצטער. ס'זינט
אריין ביילע, וועלכע הייבט אָן גלייך ריידן.

ביילע: הערט איר, בראָכע, א דאָרף רודערס. מיין בונעם אויך א רודערער.
פון א מאטערניק א רודערער געוואָרן! צוויי יאָר געזען מאטערניקעס.
געוואָלדערס זיך אין שטאל, און דעם זומער וואָלט מען אויך באדארפט
אָפּהאַרעווען א כריז דעם טעוועראָווסקען, זאָגט בונעם, קום אין קאָלעס-
טיח, זאָגט ער, וועט מען ניט דארפן.

בראָכע (קוקט אָפּ זעליען): אוואדע וועט מען ניט דארפן.

ביילע: מע וועט אריינעמען, זאָגן זיי, די פערד און די בעהיימעס און פון
די בעהיימעס איז שוין איין טראָט צו די קינדער.

בראָכע (קוקט ווידער אָפּ זעליען): מע וועט שוין מאכן סאָציאליזעם.

סאָרע (אריין און הערט דעם שוועס אומלעז): מיין מיכל זאָגט אויך, אז סאָציאליזעם.
מיין מיכל האָט א גאנצן ווינטער געזוכט פארשיידענע פארנאָסעס.
געהאט אפילע שעפסן בעשוטפעס מיט איינעם פון אכצנטן ערד-כיליק.
מאָלט אייך א שוטעף. מיכל איז געווען בא יענעס א פאסטעך און האָט
דערפאר באדארפט באקומען א פאָר שעפסן.

בראָכע: איז ווו זינען זיי, אייערע שעפסן?

סאָרע: דאָרטן, ווו יענעם שעפסן.

בראָכע: און יענעם שעפסן?

סאָרע: אז דאָ זינען נאָך קיין שעפסן ניט געווען. אויך מיר שעפסן. וועלף
זינען דאָס—ניט קיין שעפסן. זיי האָבן אופגעגעסן איינע די צווייטע, די
שעפסן.

ביילע: אופגעגעסן איינע די צווייטע?

סאָרע: אוואדע. אז מע האָט באדארפט א ווינטער יעדער מאָל פארקויפן א
שעפס און האָדעווען די איבעריקע. פארקויפט אזוי א שעפס נאָך
א שעפס, ביז ס'איז געוואָרן אויס שעפסן.

ביילע: אויס שעפסן.

בראָכע: אין קאָלעקטיוו וועלן שוין אלע זאָרגן פאר אלעמענס שעפסן.

ס'דערהערט זיך דער מרוקען פון מארגאריטען.

מוריק: מאמע, מארגאריטע וויל אויך אין קאָלעקטיוו.

בראָכע: אז אלע קי וועלן גיין, וועט זי אויך גיין. (גייט ארויס זיך פאָרענדיק)

ביילע: מע וועט, זאָגט מען, אריינעמען די קי צוזאמען מיט די ווייבער.

מוריק: מע וועט אריינעמען די שלעפ-קראפט (גייט ארויס).

סאָרע: און וואָס זינען מיר?

ביילע: קארג האָבן מיר געשלעפט ביז אהער?

סאָרע: וואָס זאָגסטו, זעליע, עפּשער איז שוין טאקע געקומען די צייט?

זעליע ענטפערט גארניט. די ווייבער גייען ארויס פון צימער.
זעליע שטעלט זיך באלד אָפּ, קוקט אין פענצטער, דורך וועלכן
עס הערט זיך א שטייגנדיגער טומל.

מוריק (פון גאס אין פענצטער): מע האָט זיי אוועקגעפירט אין דאָרפראט-רויט-
כאנען מיט די טעוועראָווסקעס!

זעליק (רעדט ארויס לידנשאפטלעך): געקומען די צייט...

סיניס אריין דער בריגאדיר בעשאס דער טומל אין גאס וואקסט,

בריגאדיר: (צו זעליק) מען וועט זיי היינט ארויסלאזן פון דאָרף די סעווע-
ראָוסקעס. איר שווייגט, כאווערטע זעליק?

זעליק: געוויינט געוואָרן שווייגן ביז איצט.

בריגאדיר: און איצט?

זעליק: איצט גיי איך אין קאַלעקטיוו.

בריגאדיר: ס'איז נאָך ווייניק, כאווערטע, ס'איז נאָך פאראן וואָס צו טאָן
ביון קאַלעקטיוו. מאָרגן דארף קומען די טראקטער-קאַלאָנע און איך בין
ניט באוואָרנט. ס'איז דאָ באַ אייך א נעסט. ווער ווייס צי וועלן זיי
נישט דערלאנגען ביז דער קאַלאָנע, די באַלעגופימלעך וועלן שפילן אַף
דעם, און די פויערע זינען דאָ נאָך נישט גענוג צוגעגרייט, זיי פארשטייען
נאָך ניט, אז דעריקער איז ניט די קאַלאָנע, נאָר דער קאַלוירט.

זעליק: שיקט מיר, כאווער, צו דער קאַלאָנע שיקט מיר. ס'איז א פיר שאַ
גאנג. צוריק וועל איך קומען מיט דער קאַלאָנע.

בריגאדיר: גערעכט, איר וועט באוואָרענען. איך וועל אוועק אין רייקאָס,
איר—צו דער קאַלאָנע. (שרייבט) א בריוועלע נעמט. און קיינער זאָל ניט
באמערקן, אז איר גייט אוועק. אָן געטומל. ס'איז א פראַנט.

זעליק (נעמט דאָס בריוו): איך גיי.

בריגאדיר: געדענקט, כאווערטע, ס'איז א פראַנט...

8-טע בילד.

סצענע, אָפּענער סטעפּ. אלע גייען מיט גראַביוניס, זינגען דאָס ליד.

זינגען היינט געקומען

טראקטערס צוויי,

האַבן זיי גענומען

און געטאָן אזוי:

פעלד געאקערט, פאר געמאכט,

פאר דעם סילאָס גראָו געבראכט—

די טראקטערס די צוויי,

היי, היי!

ברויט וועט זיין,

מילך וועט זיין,

פי וועט זיין,

קי וועט זיין
א קאַלוירט וועט זיין,
מיט טראקטער און קאַמביין.

זינגען היינט געקומען

קאַמביינען צוויי,

האַבן זיי גענומען

און געטאָן אזוי:

גארב געזאמלט, ווייך געווייט,

ברויט געדראָשן, הארק געפרייט,

קאַמביינען די צוויי—

היי, היי!

ברויט וועט זיין,

מילך וועט זיין,

פי וועט זיין,

קי וועט זיין,

א קאַלוירט וועט זיין

מיט טראקטער און קאַמביין.

זינגען היינט געקומען

בריגאדירן צוויי,

האַבן זיי גענומען

און געטאָן אזוי:

טאָג געארבעט, נאכט גערעדט

פון סאַצשטייגער, סאַצגעוועט,

די בריגאדירן צוויי,

היי, היי!

ברויט וועט זיין, מילך וועט זיין,

פי וועט זיין,

קי וועט זיין,

פון דער פולער האנט,

פאר דעם ראטנלאנד!

האַר אַ ביי (קומט אָן מיט א כעוורע מיט גראַבאציונס): קאפוט מיט אונדזערע מעזשעס.
אויס!

דאָ די: אויס מעזשעס?

לאָז אַט א ראכוועס, כאווייריס, א פעלד אָן גרענעצן, ווי א הימל.

בונעם: גלאוונע איז, וואָס אויס פאַטראוועס, אז מע ווייס ניט ווו וועמעס.

מיכל: ווי קען מען ארויסלאָזן אַף פרעמדס, אז מע האָט ניט קיין דיינע-מיינע.

האַראַביי: און אז ס'וועלן אראָפּקומען די מעלזכישע טראַקטערס און מירן
אלע צוזאמען געבן א קעם אַ דאָס פארשטייט איר, ברידערלעך, אז ס'איז
א דערגרייכעכץ.

די וווקין: (איראָניש) א דערגרייכעכץ...

לאַפּידעס: שוין געפאטערט באַלד א טאָג און די טראַקטערס עסן ערגעץ
האַבער צי וואָס.

האַראַביי: די מיטלסטע בונטעווען שוין!..

לאַזאַר (רופט): ראָדי!..

ראָדי (פונערגעץ): וואָס איז?

לאַזאַר: אַט זאָג זיי דו אויך, אז מע האָט אָפּגערעדט מיט דער קאַלאָנע, אז
דער כאווער בריגאדיר האָט זיי געשיקט.

ראָדי (שרייט): געשיקט. צו האַלבן טאָג האַבן זיי באדארפט אַנקומען אהער
מיכל: די זון לויפט.

לאַפּידעס: און די פעלער פרייען.

רייווקין: (צום ארטינקומענדיקן בונעמען) נו, בונעם, מע זעט די קאַלאָנע?

בונעם: דער סטעפ שווינגט.

לאַפּידעס: ס'איז שוין באַלד נאכט.

פויער: ניטאָ, אפאָנעם, וואָס צו ווארטן.

די וווקין: (שטייט אוף אנטשלאָסן): איך ווארט ניט מער.

לאַפּידעס: איר אויך ניט.

רייווקין: זעט איר, יידן, אז מע איז אליין זיך באַלעבאָס, טוט מען וואָס מע
ויל און ווען מע וויל.

זאַלמען: איצט, זאָג איך, וועט מען אָנווערן די פארוויי-קאמפאניע, כ'האַב
געזאָגט.

האַראַביי: שווינג, כאווער זאַלמען!

זאַלמען: איך וועל ניט שווינגן, איך זאָג, אז מע האָט ניט געטאַרט אַמילן,
אז די קאַלאָנע איז פארנומען, זאָג איך.

לאַפּידעס: קומט, יידן, מירן זיך מעיאשעו זיין, עפשער אויס, הא, עפשער
אויס?

רייווקין: מירן דאָך ניט בלייבן אָן ברויט צוליבן קאַלעקטיוו!

פויער: קומט, יידן!

פויער: קומט. (וויילן אלע אוועקגיין).

לאַזאַר (שרייט): שטייט, כאוויירים!

לאַפּידעס: וואָס שטייט? שוין געשטאנען און געזעסן.

פויער: אז יעדער טאָג איז אן אויצער.

רייווקין: קומט... (גייען ארויס).

ראָדי (שרייט): שטייט, כאוויירים, וואָס טוט איר?

רייווקין: קומט. (די איבעריקע גייען אָפּ).

ראָדי (פארשטן): לאַזאַר, מיר האַבן דאָך שוין געהאלטן א קאַלעקטיוו אין האנט.

לאַזאַר: געהאלטן.

ראָדי: איז וואָס שווינגסטו? גיי לאָז ניט, ליארעם, די קאַלאָנע וועט געוויס
קומען, דער כאווער בריגאדיר האָט געגעבן א באפעל.

וואָלדיע (קומט אָן): וואָס איז דאָ, וואָס איז געשען?

ראָדי: ברידערלעך, קומט צו זיי, מירן ניט לאָזן (גייען אָפּ). הייבן אָן אינגיכן ארײַן
צוריק).

זאַלמען: מע וועט ניט באווייזן. זאָג איך, זעסט, לאַזאַר, זאָג איך...

לאַזאַר: מיטטאַמע זיצט דאָרטן עמעץ אין דער קאַלאָנע פונקט אזא ווי דו.

מענדל: אז מיר, קליינע מענטשעלעך, דארפן אַנקומען צו גרויסע ביוראָקראטן.

מיכל: אומזיסט געשלאָגן זיך.

בונעם: כאָש גיי און נעם אָפּ צוריק די קלעפּ.

האַראַביי: הערסט, לאַזאַר, באדארפט צוגרייטן די שלעפּ-קראפט, מאכן א
טאַק מיט די פערד.

לאַזאַר: עך, האַראַביי, מיר האַבן גערעדט, אז דער איקער איז נישט די קאַ-
לאָנע און נישט דערעדט, אפאָנעם, ווי ס'באדארף צו זיין.

זאוויל (גענענט): לאַזאַר, הער, נאראָנים.

לאַזאַר: ווער?

זאוויל: אַט די, וואָס בונטעווען. אז מיר שפאנען זיך אַמין אלע איניינעם,
פארשטייט, זינען מיר שטארקער פון די טראַקטערס.

לאַזאַר: גערעכט, זאוויל, קום מירן זיי זאָגן, דו וועסט זיין פעסט?

זאוויל: כ'האַב דאָך אויסגעכעושבנט, לאַזאַר, ס'לוינט, לאַזאַר, אף מיר אזא
יאָר.

לא זאָר: קום! (גייען אָפּ. ערגעץ צינדט מען א פלאקער.)

מענדל (באזוכטן מיטן ווייטן שניטער): געמיינט דערציילן אין פריידן, ווי מיר האָבן זיך געוואלגערט דאָ אין די בידלעך, איבערגעלעבט די שישים ריבוי פליי...

האַראָב יי: אז מען האָט פאר דער זאך געגאָסן בלוט און האַרטיג, די אר- בעטער מיין איך, ווייטן זיי דען ניט, די, וואָס אין די קאַלאָנעס, האָ? א שווערע ווילע, ס'הערט זיך נאָר דער ווייטער טויבער טומל פון דער פארזאמלונג

זעליע (באווייט זיך פונדערווייט): זי פאָרט, זי פאָרט, די טראקטערנע קאַלאָנע פאָרט!...

האַראָב יי (שפרינגט אוף): זעליע, וווּ איז זי, וווּ?

זעליע (שרייט): זי פאָרט!

שטימען: וווּ איז זי די קאַלאָנע?

שטימען: וווּ זינגען די טראקטערס?

זעליע (אן ארומגערינגלטע): אין דאָרף זינגען זיי, זיי פאָרן אהער!

אלע לויפן נאָך זעליען.

דאָדיע (לויפט, שרייט): היי, וואָליע, זאוור, וווּ זינט איר? (כאפט זיי ביידן פאר ד' הענט) קומט צו די טראקטערס!

זאוור: ראָדי, סטאָי. וואָליע, הער, נעם זי דיר. נא! דו האָסט פארדינט, ברור דערוק. ראָדי, אַי איז ער א קרעפאק א קאַמסאַמאַל!

ראָדי: עך, זאוועלע אָקס!

זאוור: ניט קיין אָקס-א טראקטער!

ראָדי: נו, איז זאוועלע א טראקטער, גיב, איך וועל דיר א קוש טאָן! (טוט אים א קוש)

זאוור: וואָליע, וועסט האָבן א געשמאקע כאווערטע!

ס'דערהערט זיך דער טרומייט פון אוטאָמאָביל

מיכל (שרייט): כאוויירם, דער פארטיינער כאווער, דער בריגאדיר איז געקומען.

וואָליע (שרייט): אהער, כאוויירם פויערים, דער כאווער ארבעטער רופט?

האַראָב יי (שרייט): דער כאווער ארבעטער רופט!

דער פלאקער וואקסט פונדערווייטן.

ראָדי: אַי, יאטעלעך, עס איז שוין דאָ ליכטיק און מען טומלט שוין. מירן דאָ אויך אופהערן עסן יעדערער זיין וועטשערע, מירן דאָ אויך דעריאָגן און אריבעריאָגן! (לעזט זיך לויטן).

וואָליע (לעזט זיך לויטן): דעריאָגן און אריבעריאָגן!...

אלע גייען אָפּ. ס'הערט זיך ווייטער טויבער געזאנג. מוליק זעצט זיך אמן באזוכטן מיט ווייטן אָפּשיין, שפילט נאָך אמן פליפל דעם ווייטן ליר. לעבן אים שווימט ארויס פון דער פינט- טערניש די פיגור פון כיריקן.

כיריק: זעסט, מוליק, איך בין דאָך אזא ליוביטעל פריראָדי, וויל מען מיך ניט נעמען אין קאַלעקטיוו. און די מעזשעט האָט מען צעפלאָנטערט, קאָן איך שוין ניט בעשום אויפן געפינען מיין נאכלע, א טאָג, אז איך זוך, טעוועראָווסקעס פערד האָט געוואסט. (מוליק שפילט. כיריק הוילעכט אוועק לאנגזאם אין דער פינצטער)

ס'הערט זיך דער ווייטער קלאפן פון די גייענדיקע טראקטערס.

זעליע (קומט אָן מיט א כעוורע): אָט פון דער זייט גייען זיי!

אלע (קומען אָן): פון דער זייט!

דער גערודער פון די טראקטערס אלץ דיטלעכער שטארקער בא דעם אָנגעשטרענגטן אויסקוקן פון די פויערים. באלד זעט מען, ווי די טראקטערס גייען איינע נאָך איינע.

אלע (צייטן): איינס, צוויי, דריי, פיר...

בריגאדיר (באווייט זיך): כאוויירם!...

האַראָב יי (היסטילעסדיק): כאווער בריגאדיר!...

זאוור: כאווער בריגאדיר, עך, וועלן מיר מיט די פארטיינע טראקטערס א רייב טאָן דער וועלט די מאָרדע!...

בריגאדיר: כאוויירם, מיט די מעלזשישע טראקטערס וועלן מיר דאָ בויע פאבריקן פון ברויט, מירן דאָ בויען סאַציאַליזם!

עס פלאמט אוף דאָס ליר.

אף סטעפעס אף גרויסע, אף ברייטע, באפרייטע,

מיר גייען, מיר בויען א לעבן באנייטן,

מיט פויערשער מי און מיט וויקס פון מאשינען,

מיר וועלן דעם וועג צו פאבריק דאָ געפינען.

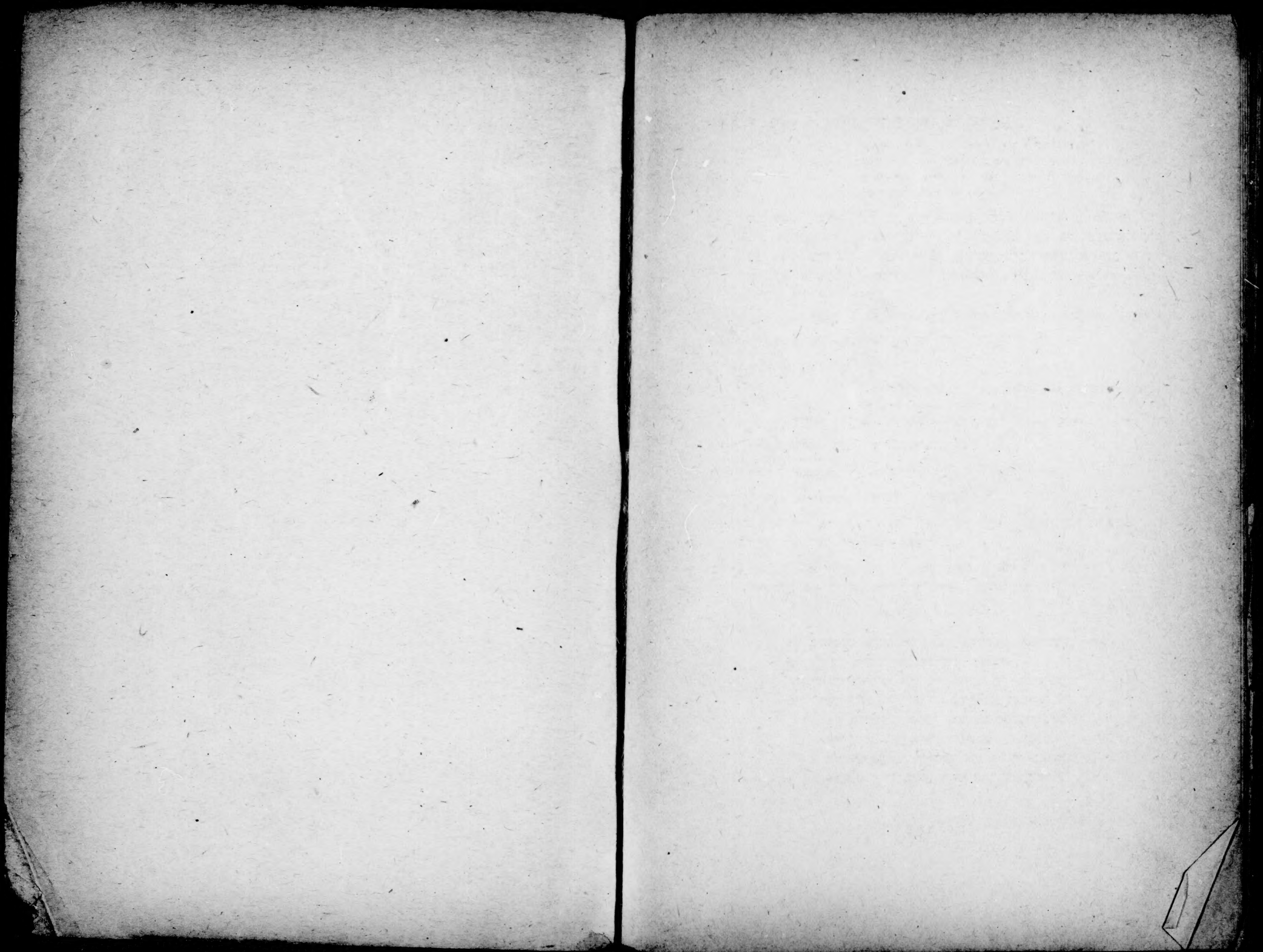
אף אלעמענס פעלד אונטער סטעפישע זונען

פארזייען מיר וועלן געזונטע קאַמונעס,

מיט ארבעטער-ברידער און בויער באנאנד

פארפעסטיקן בויען דאָס ארבעטער-לאנד!

פאָרהאנג.

ЦАНА 50 кап.

х. 5 о.

.7 50 1279

НА ЯЎРЭЙСКОЙ МОВЕ

Дабрушын

На 62-м

Беларускае аддзял. Цэнтравыдаву
Народаў СССР

Менск — 1931

НА ЕВРЕЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Добрушин

На 62-м

Белорусское отд. Центриздата
Народов СССР

Минск — 1931

32